

HÁVÁSZA

3

XXXIV. (81.)

ÉVFOLYAM

1988.

MÁJUS—JÚNIUS

Ára: 18,- Ft

Mózsi-Szabó István a bogyiszlói halászatról

A festő nemhiába él évek óta a bogyiszlói Holt-Duna-part mellett, fő motívuma lett a halászat ábrázolása. Bogyiszlón volt az első önálló kiállítása 1955-ben, melyet számos önálló bemutatkozása követett; művei eljutottak a Hatvani Galériába, a vásárhelyi őszi tárlatokra, Franciaországba, az NDK-ba és a Szovjetunióba is. Mózsai-Szabó István hosszú ideig működött rajztanárként a Fóti Gyermekvárosban, dolgozott a Szekszárdi Babits Mihály Művelődési Központban, évek

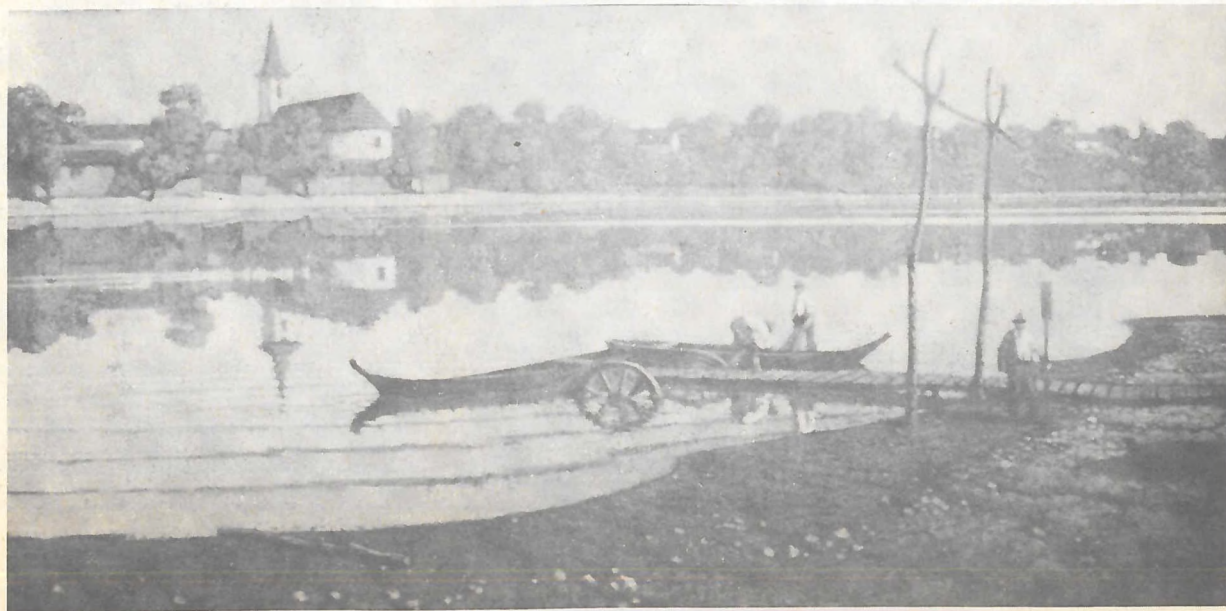
óta kizárólagosan a festészetnek él.

A „Halászat Bogyiszlón” c. festményén szertartásos emberi cselekvés látszik. Férfiak állnak a ladiikokban, hajolnak hálók fölé, húzva is azt, mások a vízben állva figyelik, mit rejt a háló mélye: halat vagy a semmit? Előttük a part kavicsos fövénye, s háttérben az erdő, a nagy víz végtelen békéje.

A „Bogyiszlói halászállás” nemcsak minden tekintetben

megoldott kép, hanem kordokumentum, pontos néprajzi, festői leltár. Háttérben Bogyiszló temploma, fák közül kandikáló házai, oly szépen és nyugodtan tükröződnek a békés folyamban, melynek hullámai partot érnek az innenső oldalon, ahol a halászállás látszik, nyugodt mozgalmasságában. Áll a két ágasfa, most nincs rajta háló, éppen a vízből húzza két halász, egyik a mólón, másik a ladiikban áll. S a harmadik halász, kalpagosan, ingre vetkőzve, evezőlapáttal a kezében éppen indul a halászállásról hazafelé — az élet végtelen békéjét és munkával felépült harmóniáját megtestesítve.

Losonci Miklós

Szerkesztőség: Budapest V., Kossuth Lajos tér 11. 1055

Kiadóhivatal: Budapest VIII., Blaha Lujza tér 3. 1959 Telefon: 343-100

Nehéz, de eredményes volt az 1987-es év

Lapunk elmúlt évi 3-as számában utaltam arra, hogy az 1987. év induló körülményei kedvezőtlenek és kedvező tenyészidőszak mellett is csak a termelés stagnálásával számolhatunk. Közismert, hogy sok volt a veszteségokozó tényező, mint pl. a rendkívül kemény, hosszúra nyúló tél, a nehezen kezelhető „szendvicsgéj”, és a sok mérgezés, melyek együttesen minden eddigit meghaladó halpusztulást eredményeztek. Ráadásul a korábbiaktól eltérően, nem sórványos halpusztulás volt a jellemző, hanem elsősorban a jelentős tenyészanyag-termelők károsodtak (TEHAG, Szegedi ÁG stb.).

Mindenzekeket és az ágazat 1987. évi tényleges teljesítményét figyelembe véve, **jónak minősíthető évet zártunk.** Hiszen a haltermelés csökkenése megállt, sőt néhány százalékos javulás látható; jelentősen nőtt a szellemi és áruexport bevétele. És így az eddigi legjobb pénzügyi eredményt érte el a halászati ágazat. Mindemellett a horgászszport igényeit a korábbi éveknek megfelelően lehetett kielégíteni, bár a horgász-

fogásokban időben és térben nagy volt a szóródás. Voltak összefüggő kedvezőtlen, de kedvező időszakok is. Az időjárás átlagosnak mondható, de az őszi tenyészidőszak kitolódása és a természetes vizek december végéig történő halászhatósága kiegyenlítetté tette a halászat lehetőségét.

Az egész évet élénk piaci kereslet jellemezte, mely a termelők szempontjából kedvezően befolyásolta a halárak alakulását. A tőkések export jelentős növekedésében fontos tényező volt a közel ötszáz tonna angolna fogása, illetve termelése. Nőtt a különböző halfajok és korosztályaik exportja, szakembereink külföldi szakértői tevékenysége és a hazai gyártású halászati technológiák exportja. A halfajszekret tovább változott és 22%-ra mérséklődött a busa aránya, közben a ponty 62%-a, a nemes ragadozó halfajoké 50%, az egyéb halfajoké 70% körül alakult. A bruttó termelésen belül nőtt a tenyésztanyag-termelés, de sajnos éppen az 1988. évi áruhal alapanyaga szenvedett a

legtöbb veszteséget 1987. elején, így a rendelkezésünkre álló egygyaras tömeg nem képes pótolni a hiányt. Viszont jó állapot adhat 1989. évi termelésünkhöz. Ugyanakkor csökkent az étkezési hal mennyisége, mely ugyancsak visszavezethető a tavaszi legyengült induló kondícióhoz és a kétgyaras tenyészanyag halpusztulásából fakadó hiányához.

LASSÚ AZ ELMOZDULÁS

Azzal „bizsiskélkedhetünk”, hogy szinte azonos nagyságú termelőalapokon is magasabb az évi termelésünk, mint az elmúlt évek többségében. Ezt a számok is bizonyítják, ha akár 1975-ig visszamegyünk az összehasonlításban. De azt is látjuk, hogy nincs érdemleges elmozdulás az intenzív termelőalapok (halastavak, víztározók, holtágak) rekonstrukciójában, korszerűsítésében. Alig néhány száz hektár az új tóterület-építés. Tovább nőtt az eliszapolódás, a vizeknek szennyezettsége, a vízkormányzás eszközeinek (műtárgyak, csatornák stb.) elöregedése. Kevés a műszaki

Halastavak termelése 1987.

1. táblázat

Megnevezés	Üze- melő tőte- rület, ha	Behelyezett anyag			Behe- lyezés össze- sen	Lehalászás					Leha- lászás össz.	Ebből étke- zési hal	Sza- poru- lat	Fele- tetett tak. k. é.	
		ponty	nő- vény- evő	egyéb		ponty	nő- vény- evő	raga- dozó	piszt- ráng	egyéb					
tonna															
Állami gazdaságok	12 561	3378	1076	342	4796	9 509	3352	120	409	452	13 844	7 992	9 048	23 064	
Egyéb állami vállalatok	599	167	72	9	247	451	239	5	13	27	735	341	488	1 172	
Mg. tsz-ek	4 472	1486	249	23	1758	4 464	854	20	—	210	5 548	3 325	3 788	12 347	
Htsz-ek	2 395	643	182	14	339	2 091	790	23	—	90	3 154	1 605	2 156	5 524	
MOHOSZ tőgazdaságok	377	139	11	1	151	649	33	2	—	16	700	373	549	1 431	
Kistermelés	196	27	5	7	39	89	25	12	—	5	131	66	84	267	
Összesen	20 600	5840	1595	396	7831	17 253	5293	182	422	800	24 110	13 702	16 499		
Lehalászás és természetes vizek halfogása együtt															
1986. évi tény											37 073	25 374			
											36 062	25 786			

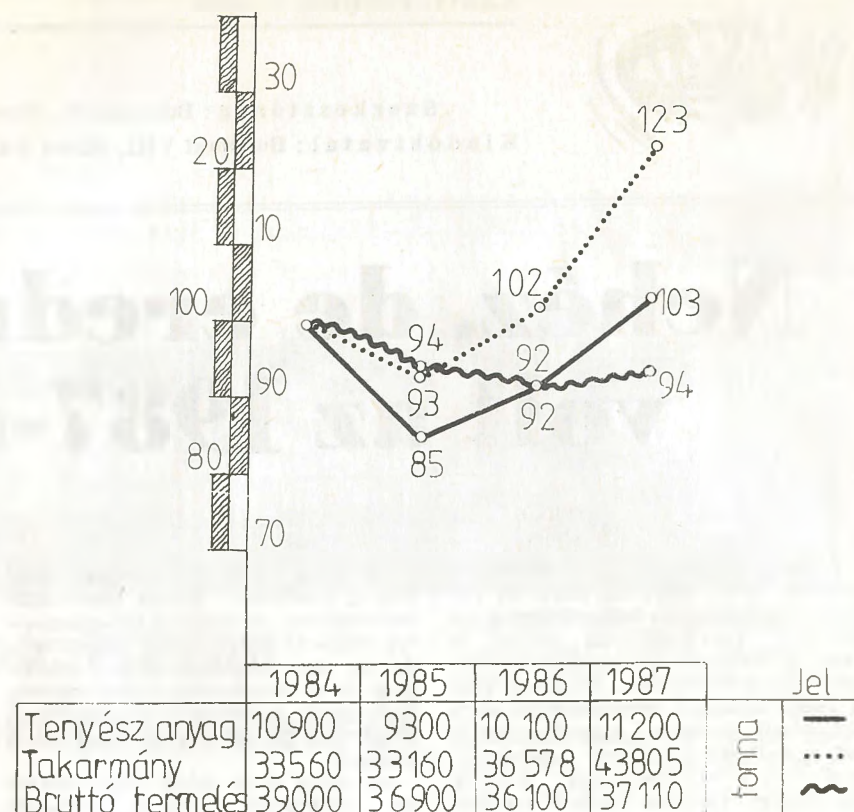
és technikai eszközök és a tudományos eredmények felhasználása. A kidolgozott és bevált haltermelési módszerek alkalmazásában több figyelemre van szükség. Az indokolatlan és bizonytalan kimenetelű, tehát túlságosan is kockázatos módosítgatások a technológiában egyértelműen a termelési színvonal rovására történnek.

Bizonyos sajátos gazdaságossági indokok alapján, egyes termelők produkciója szembetűnően visszaesett. Az okokat természetesen nekik kell feltárni, hiszen egy piacépes és gazdaságos termék esetében a termelők saját érdeke, hogy többet termeljenek. Mégis a figyelmet fel kell hívni, mert a haltermelésre alkalmas terület nem olyan sok, hogy azokat ne a legjobban használjuk ki.

TÖBB FIGYELMET ÉRDEMEL A HALÁSZAT

Több figyelmet kell fordítani a hagyományos és korszerű halászati technológiákra, azok fegyelmezett betartására, a szükséges anyagok és eszközök felhasználására, a takarékos és a hatékonyság szem előtt tartásával. Ezt segítik elő a HAKI Napok és az Országos Halászat Gépesítési Tanácskozás is, ahol beszámolók hangzottak el, és ahol élénk eszmecsere, hasznos tapasztalatszerzésre, valamint halászati eszközök bemutatására került sor.

Ma már a busa iránti érdeklődést is célszerű számításba venni és azt

1. ábra. A haltermelési tényezők alakulása (1984: 100%)

a termelésben realizálni. Miután ez jelentősen érinti a természetes, le nem ereszhető vízterületeket is,

szükséges a hatékonyabb halászati felderítő és fogó technológia alkalmazásának kiszélesítése. Fokozottabban kell a vízi élettér és vízminőség javítása érdekében a vastag iszapréteget eltávolítani, a vízmélységet növelni. Célszerű a ketreces és rekeszes technológiát mint gyors és olcsó módszereket elterjeszteni. Célszerű ismét számításba venni a folyamatos halászás módszerét még az intenzív termelő területeken is (nyári halászás stb.), természetesen a piaci igények alapján.

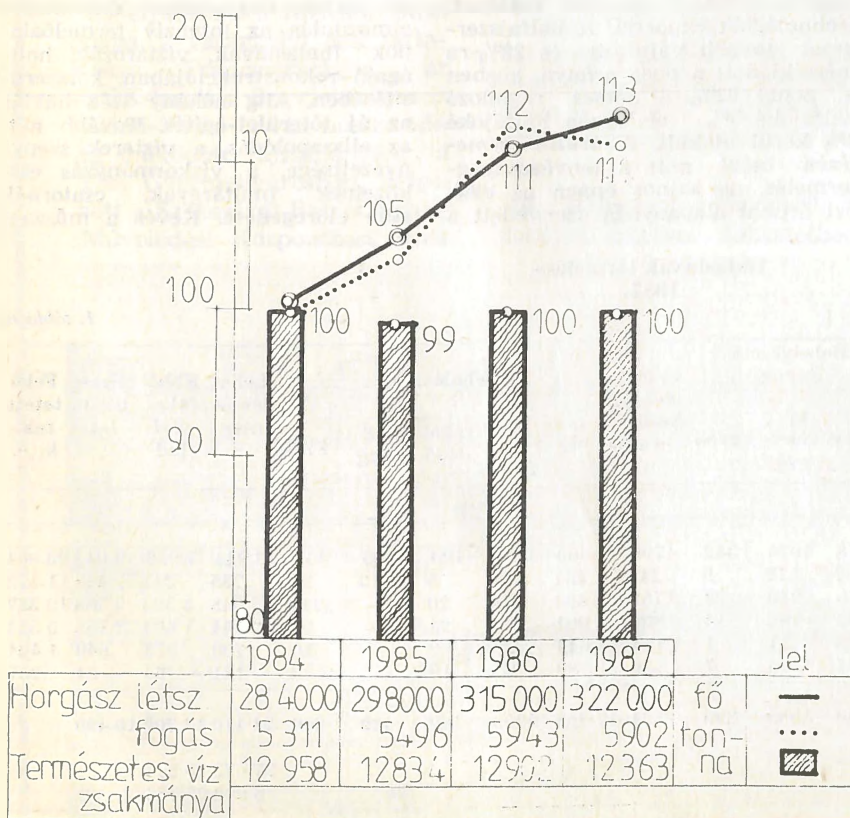
A halkereskedelmi tevékenység élénk, de sok helyen nem lehet az élőhal-forgalmazással reálisan számolni, tehát a feldolgozást továbbra is számításba kell venni.

Szembe kell néznünk a természetes vizek esetében a halászás, horgászás ökológiai realitásaival, az ezzel összefüggő tennivalókkal. Fokozódik a halállomány-szabályozás, -fenntartás feladata valamennyi természetes vízterületen. A bár biztonságos, de költséges tenyészanyag-pótlás mellett a természetes szaporodás lehetőségeivel is számolni kell, az ivadékmentéssel pedig megbízhatóbban foglalkozni.

REÁLIS ALAPOKON NYUGVÓ TERMELÉST

Az 1987. évben a termelők pénzügyi eredménye a korábbi éveket jelentősen meghaladta. Ebben szerepelt azonban a 8%-os fogyasztói és a 8%-os termelői ártámogatás is. Az idén, mint ismert, erre nem lehet számítani, mert megszüntették.

2. ábra. A horgászfogás és -létszám alakulása (1984: 100%)

**Természetes vizek halfogása
1987.**

2. táblázat

Megnevezés	Terület, ha	Lehalászás, tonna			Ebből: étkezési célra
		nemes hal	fehér hal	Összesen	
Balatoni Halgazdaság (Balaton, Marcali tározó és csoraszlya)	61 469	986	598	1 584	1 584
Egyéb állami vállalatok	2 480	819	634	1 453	1 176
Halászati tsz-ek	36 821	2358	735	3 223	2 733
Mg. tsz-ek	8 980	1020	296	1 316	910
MOHOSZ					
— üzemi halászat	8 250	168	73	241	162
+ sajátvíz	20 900	—	—	—	—
— horgászat	—	3405	1556	4 961	4 961
Kisszerszámos halászok	—	51	100	151	127
Kistermelés	129	27	7	34	19
Összesen:	138 900	8834	3799	12 963	11 672

De azt is számításba kell venni, hogy a tőkés viszonylatú export támogatása 7%-kal csökkent, ami több haltermelőt hátrányosan érint. Mindezeket úgy kell figyelembe vennünk,

mint a kormányzati intézkedések törekvését, és ezért erre a jövőben reálisan nem lehet számítani. Vitathatatlanul indokolt és újraértékelést kíván a tőkés export érdekelt-

ségének javítása, hiszen a bevétel többet kell érjen népgazdasági szinten, mint a támogatás összege. Az elmúlt években megtanulhatták termelőink, hogy a pénzügyi eredmény

**Néhány jelentősebb haltermelő éves termelésének alakulása
(1984—87. évek)**

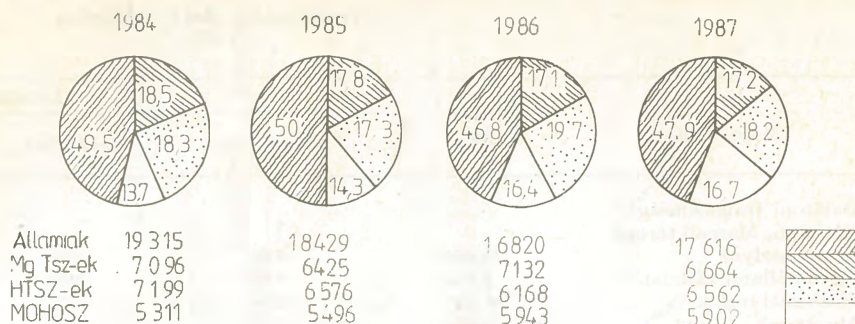
3. táblázat

Megnevezés	1984.	1985.	1986.	1987.	1987. évi tény 1984=100 %
		t o n n a			
<i>Állami gazdaságok:</i>					
Bikali	1715	1640	1496	1352	79
Hidasháti	1740	1497	1234	1016	59
Szegedi	2092	1591	1767	2104	101
Mezőfalvi	444	401	616	541	122
Hortobágyi	4186	3740	3113	3282	78
Tatai	1220	1149	1242	1251	103
Balatoni	3889	4345	3115	4532	117
TEHAG	172	152	140	233	135
Palotási	524	469	592	554	106
Dalmandi	817	715	625	628	77
Tamási	243	248	303	295	124
HAKE	438	470	491	545	124
Mezőföldi					
<i>Halászati TSz-ek:</i>					
Tisza (Szeged)	847	941	971	1114	131
Viharsarok (Gyoma)	1099	953	926	847	77
Ságvári E. (Ercsi)	711	462	797	988	138
Előre (Győr)	230	232	267	197	86
Bocskai (Hajdúszoboszló)	826	827	890	727	88
Felszabadulás (Szolnok)	409	500	431	313	101
Vörös Csillag (Paks)	204	259	255	222	108
<i>Mezőgazdasági TSz-ek:</i>					
Béke (Mágocs)	241	236	185	161	66
Rákóczi (Kelebia)	134	87	122	160	119
Petőfi (Szakmár)	351	242	226	217	62
Haladás (Nagybaracska)	—	221	294	368	166
Keleti Fény (Pálmonostor)	100	80	86	104	104
Alkotmány (Tömörkény)	1063	876	787	591	55
Vörösmarty (Székesfehérvár)	348	276	289	285	82
Egyetértés (Pér)	236	203	185	153	64
Egyetértés (Pannonhalma)	70	92	100	105	150
Béke (H. bősörmény)	124	164	173	210	170
Vörös Hajnal (Kisköre)	—	152	112	162	106
Dózsa (Dömsöd)	118	106	111	113	96
Rákóczi (Rákóczi falva)	413	387	510	380	92

A haltermelést több év alapján célszerű értékelni mivel több objektív körülmény befolyásolhatja a termelést. Bizonyos tendencia, termelési magatartás azonban 3-4 év alapján már mérhető. Az 1987-es évben a többet termelők egyértelműen jobban jártak, eredményüket kedvezően befolyásolta a több termés. Ugyanakkor azt is figyelembe kell venni, hogy a mosztani halfajszervezet módosítása mennyiségi kiesést eredményezett több termelőnél.

a legfontosabb. De azt hiszem, most kerültünk olyan helyzetbe, amikor látható, hogy a pénz elérhetőségének azt az útját kell választani, amire eredeti adottságaink leginkább adóttak. Jól látható, hogy a haltermelésből nyereséget csak több és észérűbb termeléssel lehet elérni. Mivel sok haltermelő tud erre jó példát felmutatni, célszerű ebbe az irányba felzárkózni és akkor nem érhet meglepetés, hiszen bizonyítható, hogy a haltermelés piac- és versenyképes terület. Az persze joggal merül fel, hogy a többi termék-nél követik-e ezt a kormányintézkedések, mert a verseny csak azonos pozíciók esetében reális és való-ságos. Tehát most arra kényszerül a halászat, hogy a „tisztá” ráfordítá-sokkal hozzon eredményt, és látva a jó piacot is, nem vitatható a ter-melés fokozásának szükségessége sem. Alapvető lehetőségek az egyéb tartalékokon túl a termelőalapok korszerűsítésében és bővítésében vannak. Ennek a fedezetére azonban ma még nincs a termelőknek ele-gendő saját forrása, ezért indokolt a területen az állami támogatás biz-tosítása mindaddig, amíg a termelés fokozása piaci okok miatt szükséges és amíg a termelés nyeresége nem biztosít olyan mértékű saját forrá-sokat, amelyek a beruházásokhoz kellenek.

3. ábra. A szektorok részesedése az összes termelésből

1988. ÉVI REMÉNYEK!?

Ismert, hogy az 1988-as év kedvezően indult, a természetes vizek halászása szinte az év első napjától lehetséges és a tenyészanyag-ellátás a termelés egészére kedvezőbb, mint az előző évben volt. Viszont a halállomány kondíciója a szinte „meleg” tél miatt nem jó. De számításba kell venni azt is, hogy az 1987. évi kedvezőtlen hatások a természetes vizeken még érezhetők, a vizek több halpótlást kívánnak és a pénzügyi kihatások év végéig alig kiszámíthatóan hatnak. Nehéz év

lesz az 1988-as! Ezért is a közvetlen lehetőségeinkben kell bízunk és azokat a termelésben jól kihasználnunk, azaz a figyelmet és az energiát erre irányítani, mert jó munka esetén az eredmény nem maradhat el, és a termelésben kismértékű emelkedés elérhető. Az export és a pénzügyi eredmény terén az 1987. évi szint elérése is nagy eredmény lenne.

Dr. Dobrai Lajos
minisztériumi főtanácsos

Harminc éves a halászati termelőszövetkezetek érdekképviselete

A Halászati Termelőszövetkezetek Szövetsége 1987. december 15-én Budapesten, az Olympia Szálló külön-termében *ünnepi küldöttközgyűlést* tartott, abból az alkalomból, hogy 30 évvel ezelőtt alakult meg a Halászati Termelőszövetkezetek Intéző Bizottsága. Az ünnepi küldöttközgyűlés keretén belül megemlékezés történt a magyar halászat, ezen belül a Halász Szövetkezeti Mozgalom főbb eseményeiről, melyek szorosan kapcsolódtak a magyar szövetkezeti halászat életéhez.

Az elnökségben helyet foglalt: dr. Horváth István, a Minisztertanács elnökhelyettese, dr. Eleki János, a Termelőszövetkezetek Országos Tanácsának főtákar, Serfőző Lajosné, az MSZMP XII. kerületi pártbizottságának titkára, dr. Dobrai Lajos, a MÉM főtanácsosa, Kovácsné Máthé Ibolya, a budapesti Fővárosi Tanács VB Ipari és Mezőgazdasági Főosztály helyettes vezetője.

Dr. Csoma János, a HTSZ Szövetség titkára külön is köszöntötte a mozgalom veteránjait, alapító tagjait, akik a hivatalosan jelenlévő küldöttek mellett mint tiszteletbeli meghívottak vettek részt az ünnepi küldött közgyűlés munkájában. Az ünnepi beszédben dr. Sallai Lajos, a HTSZ Szövetség elnöke értékelést adott a három évtizedről.

Az idő múlása, a történelem előrehaladása évente, sokszor naponta olyan jubileumi megállóhoz juttatja el társadalmunkat, azon belül a különböző testületeket, szervezeteket, közösségeket, amelyekről a megemlékezés mindenképpen helyes és egyben szükséges.

Az emlékezés és az ünneplés valahol rokon fogalmak. Ezt tesszük mi most a magunk módján, emlékezzünk mozgalmunk és szövetségünk múltjára.

Ha bevezető gondolatokat jobban ki akarom bontani, szükséges a jubileumi évnek néhány olyan fontos eseményét megemlíteni, amely az emlékezés mellett, a jelen értékeléséből kiindulva, feladatainkat és a jövőnket is meghatározza.

Ilyen fontos esemény volt a Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Bizottságának 1987. július 2-i állásfoglalása a gazdasági-társadalmi kibontakozás programjáról. A kibontakozási program, amely a XIII. Kongresszus határozataira építette fel mondanivalóját, szerves folytatása és summás összefoglalása azoknak a politikai állásfoglalásoknak, amelyek a gazdasági és társadalmi feltételekhez történő alkalmazkodást, az e téren való előrejutását már eddig is segítették, és olyan új elemeknek ad kiemelt hangsúlyt, ame-

lyek kifejezik, hogy a népgazdaságon belül minőségi változásokat kell elérni. Az Országgyűlés őszi időszakán megfogalmazott munkaprogram — mely most a kormány munka-programja — hétköznapiabb nyelvre lefordítva úgy fogalmaz, hogy „most különösen gyakorlatiasabb tevékenységre van szükség, mindenki végezze az eddigieknél nagyobb határozottsággal és következetességgel a maga dolgát”. E munkavégzésnek a fő irányai adottak, a politikai törekvések ismertek.

Az, hogy ki mit tekint a saját és mások tennivalójának, magában foglalja elsősorban a saját magával és környezetével szembeni magasabb követelmények támasztását, a munka színvonalának, a kezdeményező-készségnek az emelését.

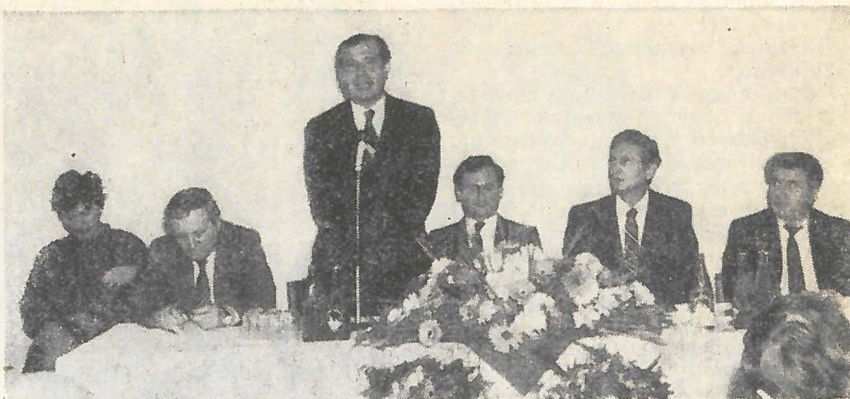
Társadalmunkban megvan az az erő is tettekkészség, hogy a kételkedőket egyrészt meggyőzze, másrészt magával ragadja a kitűzött célok elérése érdekében.

A mai naphoz viszonyítva egy év és 2 nap telt el azóta, hogy a magyar termelőszövetkezeti mozgalom befejezte két napig tartó ötödik kongresszusát. A közel 1 milliónyi termelőszövetkezeti tag nevében és megbízásában a kongresszuson részt vevő mintegy 600 küldött felelősen szól az előző kongresszus óta eltelt

időszakról, a termelőszövetkezeti mozgalom helyzetéről, azt mélyrehatóan elemezte és meghatározta a feladatokat. Az ott elfogadott dokumentumok magukban hordozzák a szövetkezetpolitika további feladatait; a termelés növekedését tárgyaló és magabafoglaló részek biztos zálogát jelentik a zavartalan belső ellátásnak, a növekvő mezőgazdasági és jó minőségű exporttermékek megtermelésének.

E néhány gondolatot azért kívántam nagyon röviden felvázolni, hogy mintegy érződjék annak a jelentősége, hogy milyen politikai, társadalmi és gazdasági helyzetben állunk meg egy pár órára a halászati termelőszövetkezeti mozgalomnak, ezen belül érdekképviselői szerve-

Dr. Horváth István üdvözlí a megjelenteket

Dr. Sallai Lajos értékeli a három évtizedet

zetének és ivadéknévelő tőgazdaságának jubileumi megemlékezésére. Mielőtt a halászati termelőszövetkezeti mozgalomnak és annak érdekképviselői szervének a jubileumhoz illő módon történő bemutatására és méltatására rátérnék, megemlítem, hogy az 1987-es év nemcsak a halászati szövetkezeti mozgalomnak a jubileumi esztendeje, hanem annak is, hogy 1987-ben állította össze Langráf János az első halászati törvény tervezetét. E 100 éves törvénytervezet — mely úgy érzem, méltó keretet ad a mi jubileumi megállónknak — időtálló módon foglalkozik a halászati jog és a vízjog rendezésével, ragaszkodik ahhoz, hogy e kettő — hiszen természetéből fakadóan szorosan összefügg — egy időben rendeződjék.

A halászat akkori sajtóforuma, a „Halászati Lapok” 1883-as évfolyamában a szerkesztő a következőképpen fogalmaz a törvényről: „A mi meggyőződésünk lehet szilárd, munkánk lehet kitartó, elhatározásunk a helyes célt felismerő, mi, akik a hazai halászat érdekében szövetkeztünk a vízjog rendezésének küszöbén, mint csatára nem edzett, sikerében ki nem próbált sereg, rettegve gondolunk arra, hogy midőn

országos érdekek versenyre kelve a vizek használatáért, a mi szerepünk az lesz, ha statisztia módon állunk a viadal porondján, akárki győz, mi nem nyertünk, de talán veszítettünk.”

Bizonyára egyetértünk azzal, hogy a halászat azóta lefolyt történetében azzal összefüggő eseményekben ez az idézet többször is megfogalmazható lett volna. Végül is az első halászati törvényt a parlament 1888-ban különállón elfogadta. E törvény a maga idejében jó és időszerű volt, védte a halállományt, a vizek élővilágát, szabályozta a halászatot végzők magatartását, ezt a védelmet közérdekűnek minősítette. Kisebbségi kiegészítésekkel ez a törvény élt 1945 tavaszáig, hazánk felszabadulásáig. Ekkor kezdődött meg az a nagy átalakulás, amikor az alkotmány szerint a természetes vizek köz-, illetve állami tulajdonba kerültek, s velük együtt az állam tulajdonát képezi az itt élő halállomány is.

1945 tavasza egész népünk és társadalmunk felemelkedésének kezdetét jelentette, s ezen az új világon belül — s erre mi, halászok mindig büszkéek vagyunk, és ezt hangoztatjuk is — sorra alakultak a halászati szövetkezetek kezdeti szerveze-

tei, a halászati bérlőszövetkezetek. A halászati termelőszövetkezetek érdekképviselőinek 30 éves múltját akkor értékelhetjük és méltathatjuk kellő alapossággal, hogy ha ezt az érdekképviselői szervezetet létrehozó halászati termelőszövetkezeteket keletkezésük és fejlődésük folyamatában párhuzamosan bemutatjuk, hiszen az alapigazság az, hogy az életadta szükségszerűségből hívták létre az érdekképviselői szervezetüket, mintegy talajt adván az érdekképviselő egyre szerteágazó gyökereinek.

1945-ben Köztársaságunk Ideiglenes Kormánya augusztus 16-án kihirdette a 6700/1945. ME. sz. rendeletét, amely a halászati jogát elsősorban a hivatásos halászokból alakított halászati szövetkezetek útján kívánta hasznosítani. E rendelet a természetes vizek halászatának jogát elválasztotta a parti birtok tulajdonjogától. Az így állami tulajdonba vett természetes vizek hasznosítására 1945 őszétől folyamatosan alakultak meg a halásszövetkezetek, s e folyamat 1946-ban, amikor befejeződött, már 34 halásszövetkezetet számolhatott.

1945. november 7-én alakult meg a győri „Előre” Halászati Szövetkezet Győrvidéki Halászati Szövetkezet néven, december 2-án a hőmezővásárhelyi halászok alakították meg szövetkezetüket, ugyancsak 45-ben a mohácsi, a szolnoki, a csongrádi, és több, a Tisza-, valamint Körös-vidéki halászfalu lépett a szövetkezés útjára; 46 telén a tolnai és paksi halászok alakították meg szövetkezetüket.

A bajai szövetkezet 1945-ben alakult meg ugyan jogilag, de azok a halászok, akik 1919-ben is alapító tagjai voltak szövetkezetüknek — hiszen akkor volt egy ilyen kezdeményezés is — már 1944 decemberében elhatározták a bajai szövetkezet létrehozását. A Budapest környéki halászok 1956-ban, az ellenforradalom nehéz óráiban hozták létre szövetkezetüket.

Egy ilyen ünnepi megemlékezés szerkesztője, megírója mi mást tehet, mint előveszi emlékeit, ha megvan hozzá a kora; ha ez nincs meg, akkor előveszi a hiteles dokumentu-

mokat, amelyek alapján (a teljességre való törekvés igénye nélkül) igyekszik az események rendszerbe foglalására.

Lehet, hogy kimaradtak lényegesek, lehet, hogy előkerültek látszólag lényegtelenek, de egy biztos: ami a száznyi megsárgult dokumentumok, jegyzetek, íráskor forgatása közben, mint események felszínre kerültek, mind-mind emberekhez köthetők, alkotni, tenni vágyó, szebbre és jobbra törekvők munkáját, egyéniségét, sikereit és kudarcait mutatja be.

Olyan emberekkel találkoztam e dokumentumok kapcsán, akik a mozgalom számára egyenesen fogalmat jelentettek; ők voltak azok az alapító tagok, akik a szövetkezésben látták az erőt, az előbbrejutás lehetőségét, és ezzel mintegy ringatták az évtizedek óta már az élet próbáját is kiállott agrárpolitikánk bölcsőjét. Tisztesség és elismerés valamennyiőjüknek, a mindnyájunk által nagyra becsült és tisztelt alapító tagjainknak; örülünk, hogy többen

Dr. Demeter József a kitüntetett alapítók egyike

Dr. Elekl János, a TOT főtitkára Vida András volt szövetségi elnöknek adja át a kitüntetést

még itt ülhetnek a hallgatóság sorai között, mint e mozgalom alapítói, e nagyszerű munka megindítói. Akik már nem lehetnek köztünk, azokra is, bár fájó szívvel, de nagy tisztelettel és hálával emlékezünk.

A 34 halászszövetkezet megalakulása kezdetén 113 000 ha természetes vízen gazdálkodott, mely magába foglalja a Balatont, a Fertő-tó magyarországi részét, valamint a Velenicei-tó teljes területét is. Ezek a szövetkezetek egyszerű kereteken belül, a vezetőség és az ellenőrző bizottság irányításával, a közülük kikerült elnök vezetésével dolgoztak. Az ügyviteli munka a számvittel együtt a könyvelőre hárult. A vezetői kiválasztást alapvetően ez a politikai megfontolás vezette. Hogy ez így volt helyes, ez ma már történelmileg igazolt: a szövetkezeti hitbe vetett erős akarat, a politikai hűség többet ért, mint a különböző végzettséget tanúsító okirat — ha ez nem járt együtt a közösség ügyét szol-

gálni tudó és akaró személy politikai tisztánlátásával.

Az elmúlt évtizedek folyamán többen voltak olyanok, akik helytállással, tudásvágyukkal a nyugdíjkorhatárig több évtizeden át vezetői poszton maradtak és kiváló eredményeket értek el szövetkezeteik. Voltak olyanok, akik félretéve emberi büszkeségüket, bölcs megfontolásból úgy döntöttek, hogy az átmeneti nehézségek leküzdése után, amikor a viszonyok rendeződtek, tanult emberek kezébe adják a szövetkezet további vezetését. Az élet bebizonyította, hogy mindkét megoldás megfért egymás mellett, ha jó ügyet szolgált.

Termelőszövetkezetekké a 27/1953. sz. Mt. sz. rendelet alapján, 1953. január 1-jével alakultak át a halászati szövetkezetek. Enre az időre a Balaton vállalati kezelésbe került. Az egyesülések következtében 22-re csökkent számuk, a

vízterület, amelyen gazdálkodtak felére, a halfogás viszont hét év alatt megduplázódott. A már említett minisztertanácsi rendelettel történő termelőszövetkezetek rangjára emelkedés együtt járt a politikai-gazdasági és önkormányzati megerősődéssel. Rangjukat az is erősítette, hogy az ötvenes évek első felében az ismert húshiány miatt komoly jelentősége volt a halászati termelőszövetkezetek által megtermelt mintegy 13 000 q halhúsnak.

E rangra emelkedés minőségi változásokat is maga után hozott. Ösztönözte a tevékenységük kiterjesztését, halbóltak, halászcárdák és a halászathoz közel álló vagy éppen kapcsolódó tevékenységek fejlesztését, termelőeszközök társadalmasítását, a munka szerinti elosztást. Az azonos forma azonos gondokat jelentett. A szövetkezetek tagjai egymáshoz eljártak, s a kölcsönös látogatások alkalmával megvitatották a közös problémákat, tájékoztatták egymást eredményeikről, jól bevált és mások számára is hasznosan alkalmazható módszereikről. A két-három szövetkezetek között kialakult, fent említett kapcsolat a későbbiek során egy tájegység kapcsolatává szélesedett ki, pl. Dél-Duna, Közép-Tisza, és sorolhatnánk tovább, de ennek láttán a Földművelésügyi Minisztérium is szükségesnek tartotta, hogy a szövetkezetek egymáshoz közelebb kerüljenek. Ezek a gondolatok érlelték meg a halászati termelőszövetkezetekben azt, hogy a fővárosban ügyes-bajos dolgaik intézésére és képviselőikre intézményt hozzanak létre.

1957. február 19-én ült össze, az FM Halászati és Vadászati Felügyelőségének kezdeményezésére, a Haltenyésztési Kutató Intézetben a HTSZ-ek küldötteiből álló alakuló

küldöttközgyűlés, mely létrehozta a később megalakult Területi Szövetségek érdekképviselői szervezeteinek jogelődjét, a Halászati Termelőszövetkezetek Intéző Bizottságát. Hétfagú vezetőségének elnökéül **Bencze Ferencet**, a paksi „Vörös Csillag” HTSZ akkori elnökét választotta. Emellett háromtagú Ellenőrző Bizottság működött. A konkrét érdekképviselői feladatok ellátására 3 fős központi iroda létesült, melynek igazgatója **Faragó Sándor** lett, főkönyvelője, és nagyon sok más egyéb ügynek is intézője **dr. Nádasi György**, aki 1973-ig mint a szövetség titkára vitte a helyenként bonyolult érdekképviselői munkát eredményesen. Az ily módon megalakult érdekképviselői intézménybe tömörült halászati termelőszövetkezetek 52 400 ha természetes vizen és 114 ha ivadéknivelő tavon gazdálkodtak. A megfogott hal mennyisége 1644 tonna volt.

Az alpitás célkitűzései még ma is időtállóak. A 30 év távlatából szerénynek tűnő célkitűzések már akkor helyesnek, és a szövetkezetek további fejlődése szempontjából fontosnak bizonyultak. Az érdekképviselői munkában időközben bekövetkezett minőségi változásból eredően, az Intéző Bizottság 1960 júliusától Halászati Termelőszövetkezetek Központi Intéző Bizottsága néven folytatta tovább tevékenységét, s a kibővített Alapszabály szeptember 20-án került jóváhagyásra. Ezt az alapszabályt 24 termelőszövetkezetnek a küldötte írta alá. A sárguló dokumentumok tanúsága szerint nagyszerű emberek, a halász szakma és a mozgalom elkötelezettjei; köztük az alig egy éve elhunyt **Bencze Ferenc**, a mindannyiunk számára nagyon fontos érdekképviselői szervezet elnöke, majd haláláig titkára.

A célkitűzések itt már sarkosabbak voltak. Csupán néhányat, a teljességre való törekvés igénye nélkül:

„— A HTSZ-ek alapszabályaiban foglalt feladatok megvalósításának, a termelés fokozásának, a nagyüzemi módszerek elterjesztésének segítése, szervezése és az ezzel kapcsolatos ellenőrző tevékenység.

— A Tsz-ek anyagellátásának megszervezése.

— A jogszabályok keretei között a HTSZ-ek eredményeit, gazdálkodását előmozdító — a termelés, ivadék-utánpótlás, értékesítés és feldolgozás körébe tartozó — közös létesítmények megszervezése, kivitelezése és fenntartása.

— A HTSZ-ek érdekképviselői.

— A HTSZ-tagok szakmai képzésének előmozdítása, tapasztalatcserék és a versenymozgalom szervezése.

— A HTSZ-ek termelési eredményeire, gazdálkodására, valamint a tagok gazdasági és szociális helyzetére vonatkozó adatok nyilvántartására.

— A HTSZ-eket érintő ügyekben véleményadás és javaslattétel az illetékes állami szervek részére.”

Dr. Szendrőnyi Zoltán már nyugdíjasként jut az elismeréshez

E feladatok kitűzése és megvalósítása által az Intéző Bizottság hasznos szolgálatot tett a termelőszövetkezeti mozgalomnak, úttörő szerepével elősegítette az érdekképviselői rendszer egész országra kiterjedő létrehozását.

A magyar termelőszövetkezeti mozgalom egyik jelentős történelmi határköve az 1967-es év volt, amikor is az Országgyűlés megvitatta és törvényerőre emelte a termelőszövetkezetekről szóló 1967. évi III. törvényt. Ez a törvény a korábbiakhoz hasonlóan ismét tanúsította, hogy a párt és a kormány törvényben ismerte el a halászati termelőszövetkezeteket is, miszerint az önálló szövetség fenntartásának jogát a 35/1967. Korm. sz. rendelet 151. §-a biztosította. Ez tette egyenrangúvá mozgalmunkat a mezőgazdasági termelőszövetkezeti mozgalommal, elismerve ezzel a fejlődésben megtett utat. A '67. évi III. törvény azért is jelentős, mert a Halászati Termelőszövetkezetek Központi Intéző Bizottságát is elismerte, a területi szövetségekkel azonos jogállás szerint.

Amikor 1967-ben a termelőszövetkezetek I. Országos Kongresszusa megválasztotta vezetőszerveit, a halászati termelőszövetkezeti mozgalom a Termelőszövetkezetek Országos Tanácsában is képviselőt kapott, majd ez tovább bővült a TOT nemzetközi kapcsolatain keresztül egészen a Szövetkezetek Nemzetközi Szövetsége Halászati Végrehajtó Bizottságában való részvételig. 1967. december 20-án jött létre a Halászati Termelőszövetkezetek Szövetsége.

A 22 halászati termelőszövetkezet küldöttei ezen az átalakuló közgyűlésen elismeréssel méltatták a 10 éves Központi Intéző Bizottság munkáját. A küldöttközgyűlésen az elnöki beszámolóban elhangzik ez a sarkallatos javaslat: „A Halászati Termelőszövetkezetek Központi Intéző Bizottsága a mai küldöttközgyűlésen alakuljon át a Halászati Termelőszövetkezetek Szövetségévé, és mint a halászati termelőszövetkezetek társadalmi érdekképviselői szerve, legyen a magyar termelőszövetkezeti mozgalom immár 49. szövetsége.”

A tisztségviselők megválasztásánál, itt hangzott el olyan megállapítás, mely az érdekképviselői munka terén napjainkban is időtálló, hiszen az agrár- és szövetkezetpolitikának szerves része, a mozgalom mindenkor biztos támasza. Sajnos ma már kevesen vannak köztünk azok közül, akik e 22 halászati termelőszövetkezet képviselőiben mint küldöttek, ott részt vettek.

Az így megalakult Halászati Termelőszövetkezetek Szövetsége, az Intéző Bizottság által már kitaposott úton haladva, hozzáfoghatott az 1967. évi III. törvényből adódó társadalmi, gazdasági és érdekképviselői feladatainak teljesítéséhez.

A halászati termelőszövetkezetek az ezt követő időszakban a 70-es évek elejéig növelték termelésüket. Az 1968 és 1975 közötti időszakban vízterületeik 6%-os csökkenése ellenére megduplázták termelésüket. 1973. október 26-án a szövetség küldöttközgyűlése **Bencze Ferencet**, a nyugdíjba vonult **dr. Nádasi György** utódaként, a Halászati Termelőszövetkezetek Szövetsége titkárává, **Vida Andrást**, a győri „Előre” HTSZ elnökét a Szövetség elnökévé, **Antalfy Antalt** és **dr. Szendrőnyi Zoltánt** titkárhelyettesekké választotta.

Ezzel együtt megválasztásra került a tisztségviselői kar, a bizottság elnökei és tagjai. **Bencze Ferenc** a titkári tisztet — mint a halászati szövetkezeti mozgalom felejtetetlen személyisége és alakja — 1986 szeptemberében bekövetkezett haláláig töltötte be. **Vida András**, **Antalfy Antal** és **dr. Szendrőnyi Zoltán** nyugdíjba vonulásukig látták el tisztségüket.

Nem túlzás, ha azt mondom, hogy nevezettek szinte életüket tették fel erre a munkára, határtalan lelkesedéssel és az ügy iránt érzett nagy felelősséggel dolgoztak.

(Folytatjuk)

Dr. Sallai Lajos
Halászati Termelőszövetkezetek Szövetségének elnöke

A balatoni angolna kedvelt áru Nyugat-Európában

A Balatoni Halgazdaság az ország legnagyobb haltermelő gazdasága, amely — igazgatóhelyettese, Kovács József szerint — a természetesvízi halászat és haltelepítés mellett tógazdasági haltermelést, intenzív pisztrángtenyésztést és angolnanevelést, halfagyasztást és -feldolgozást is végez. Tőle ezúttal csak a természetesvízi angolna termeléséről kértünk felvilágosításokat és adatokat. Ezekről számolunk be az alábbiakban.

A balatoni angolna európai hírű minőségi árterméke a magyar népgazdaságnak, illetve a nevelésével, ivadékvásárlásaival és szellemes magyar szabadalmú angolnacsapdjával e hal termelőjének, a Balatoni Halgazdaságnak. Az élő angolnáért a konvertibilis valutával fizető vevő saját szállítóeszközével házhoz jön.

A balatoni angolna nevelési alapanyagát, az üvegangolnát (évente 4 milliót) repülőgéppel szállítva, főként Anglia Golf-áramlás övezte partjairól hozzuk be. Hozunk be ebből némi mennyiséget Franciaországból is, de mivel itt kora tavasszal, a Balaton kevésbé befogadóképes időszakában termelik ki ezt az értékes alapanyagot, a legtöbb üvegangolnát Angliából hozzuk, ahol a kitermelés a telepítés szempontjából előnyösebb, némileg melegebb időben történik, amikor a Golf-áramlat vizéhez hasonló hőmérsékletű Balatonba kerülhetnek ezek a majdnem teljesen áttetsző

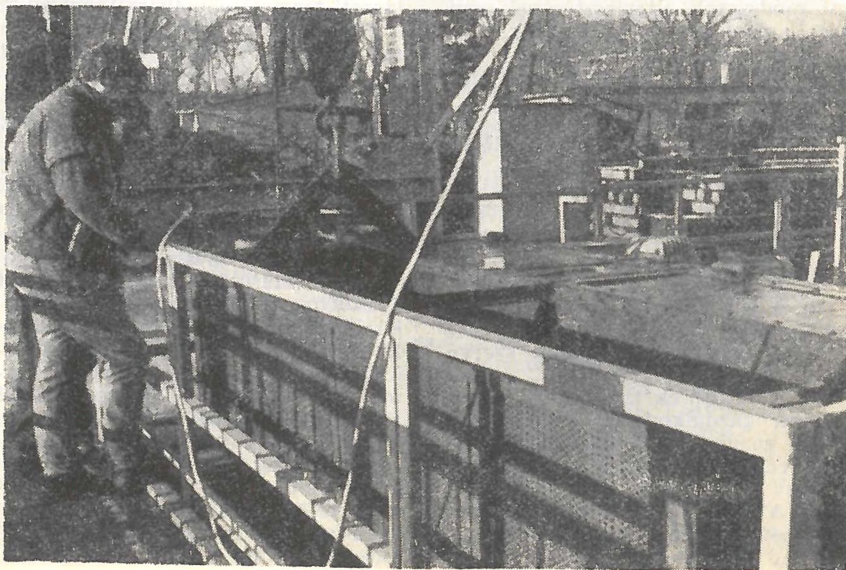
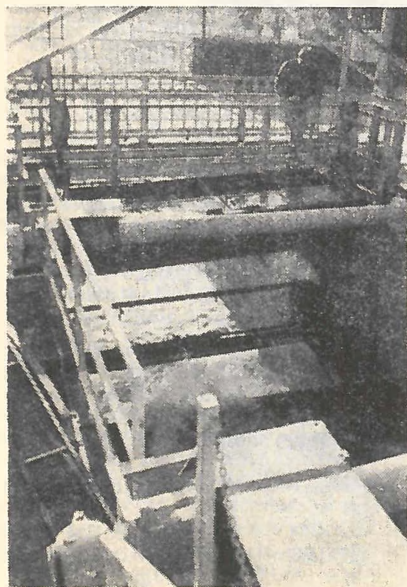
kis halak, melyek a Sargassó-tengerben tömegesen ívó fejlett angolnák utódaiként kerülnek Franciaország és Anglia partjaihoz.

A fejlett, ivarérett, rejtőzködő életet élő angolnák a Sargassó-tengerbe igyekeznek szaporodásra. Ez magyarázza azt, hogy miért a legjobb módszer az ilyen, legalább 500 grammos, a füstölésre legalkalmasabb nagyságú angolnáknak a Sión elhelyezett angolnacsapdákkal tör-

tendő zsákmányolása. Az ívóhelyre igyekvő angolnák ugyanis a Sión, a Dunán és a tengereken megteendő hosszú útjukra, az egyébként lefolyástalan Balatonból, csak a Sión keresztül tudnak távozni. Persze egy-egy hajó áteresztésekor, vagy a csapdák kiemelésekor — mely gépesítve, elektromos emelőkkal történik —, így is nem kis számú angolna el tud jutni a tengerbe. Zöme azonban ittmarad, mert a fenékre igyekvő angolnákat a nagy áramlás a sűrűn bordázott csapdába — egy teljes úrszelvényt kitöltő, felül nyitott, mély, rácsos vasketrecbe — sodorja.

Ezen a csapdán keresztül tehát a Balaton ivarérett angolnai hosszabb távon kifoghatók lennének, ha e csapdákon át a víz állandóan folyhatna. Ez azonban a Balaton ideális vízszintjének tartása miatt csak időszakosan engedhető meg, ezért az angolnacsapdák a Balaton vízállásának függvényében működnek. Főleg tavasszal van a földény, amikor a vízállás magasabb, de az elmúlt ősszel is elég tartósan működésben voltak a csapdák, hála a Balaton magas vízállásának.

Egyes vélemények szerint az angolnák általában tíz évig tartózkodnak a Balatonban, de ez az évente jó néhány milliót kitevő, jórészt még alacsony testsúlyú halból össze tevődő állomány a 61 000 hektáros vízfelületű, 1830 millió köbméteres víztömegben elenyésző mennyiség,

mely a vízminőséget és az ökoszisztémát nem rontja, mivel — a tihanyi akadémiai biológiai kutatóintézetben rendszeresen végzett gyomortartalom-vizsgálatok szerint — táplálékának zömét árvaszúnyogok, egyéb vízirovarok lárvái, fenéklakó férgek, vízbe hulló rovarok, giliszták képezik, és csak 20%-ban találunk bennük kis termetű kűszöket.

A haszon, amit az angolna hoz, eltörpül ahhoz képest, amit az országnak és a vállalatnak jelent árutermelését tekintve. Az összes kifogott angolna mennyisége ugyan a vízeresztés függvényében erősen ingadozik, de 1983 óta — az az évi fogást bázisnak tekintve —, általában elérte, 1985-ben 100%-kal, 1987-ben 300%-kal túlhaladta azt. A horgászok is minden évben megfogták azt a 25 tonnányi angolnát, amelynek értéke a legdrágább hazai nemes halak árát is meghaladja.

Hazai értékesítésre általában nem kerül élő angolna, hiszen magas ára mellett, a hazai ízlésnek nem megfelelő formája (igen nehezen nyúzható, és megölése után is hosszú ideig idegi reflexmozgásokat végző nyálkás hal) még a gyakorlott horgászok számára sem ingerlő zsákmány.

A nyugati inyencek számára kíváncsi csemegé a megtisztított, füstölt angolna. Ennek köszönhető, hogy a Sió-torkolatban kifogott élő hal 66%-át ott helyben tőkés vendékek tudják eladni.

Az élve szállított angolnát erős vízsugaras nyálkátlanítással egyidejűleg helyezik el az általában 10 t halat szállító kamionokba. Így kel el a kifogott halak kétharmada, amit főleg az NSZK-ba, Belgiumba, Hollandiába, Olaszországba szállítanak, egyharmaduk pedig a Balatoni Halgazdaság napi 10 tonna kapaci-

tású, —24 °C-ra hűtő fagyasztójából, a Hungarocamion kamionjaival kerül főleg Angliába és Olaszországba.

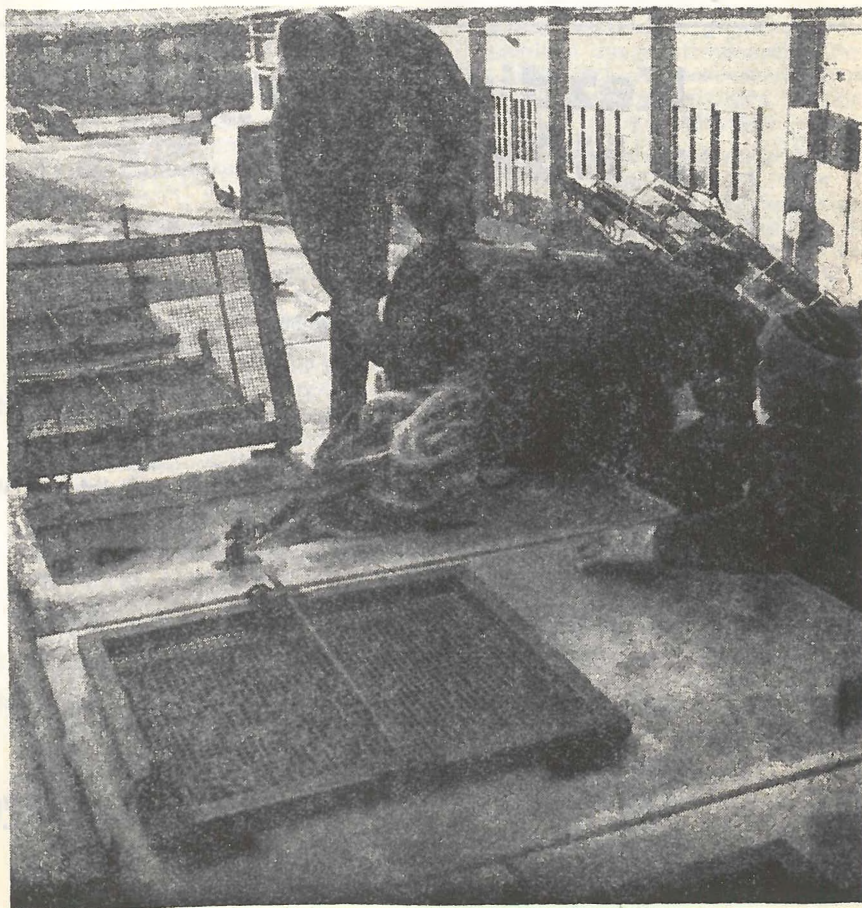
A Balatoni Halgazdaság — tervei szerint — előkészületeket tesz, hogy jövőre Siófokot és a közeli üdülőhelyeket ellássa — nyilván a szép számú külföldi és a néhány hazai inyenc igényeinek kielégítése céljá-

ból — saját füstölésű balatoni angolnával.

Persze csak úgy tudjuk — kellő mérséklettel — megbecsülni az angolnaexport jelentőségét, ha tudjuk, hogy a vállalat összes árbevételeből a tőkés export 30%-a és ennek 70%-át az angolna adja. Igaz, hogy az angolna nettó dollárkitermelése a legkedvezőbb a halfajok között. Nem kell takarmányozni, s bár drága volt az angolnacsapda kiépítése és nem kis pénzbe került a haltároló rekeszes vasbárkák elkészítése és elhelyezése, valamint a haltároló rekeszek kiemelését és kamionba szállítását végző hidraulikus emelő beszerzése sem (amely beszámolónk elkészítésének ideje alatt éppen nem működhetett, mert egy sofőr nélküli kamion elállta az emelő és a kamionba ürítő gép útját, ezért kéziszákkal kellett az angolnát a rekeszekből kimerni és vashordókba rakva a szállításhoz kiállt kamionhoz vinni és abba beönteni), mégis ezek a befektetések hasznosnak bizonyultak. Azt sem szabad elfeledni, hogy az Angliából repülőgépen szállított üvegangolna-mennyiség bekezdési költsége is 8 millió devizaforint évente.

Nem hiányzik a gazdaságból a vállalkozási kedv sem, hiszen tervbe vette, hogy a MAHART-tal közösen, hajón utasokat szállít majd a nagy kerítő halászatok helyszíni megsemmisítésére.

Dr. Pósvai Lajos
Czifra Lajos felvételei

Iráni szakemberek hazánkban

Az elmúlt évben iráni haltenyésztési szakemberek többhónapos *tanfolyamon* vettek részt hazánkban, és az itt-tartózkodásuk eredményességét bizonyító oklevelet január elején vehették át a Gödöllői Agrártudományi Egyetemen. A nyolcfős csoport az Agroiinvest szervezésében került hazánkba, és gazdag szakmai programjuk egy részét a szarvasi Haltenyésztési Kutató Intézetben, a második felét pedig az egyetem melegéővi tanszékén töltötték.

A csoport egyik magyarul jól beszélő tagját, *Hossein Yousef Pour* kérdeztük magyarországi benyomásairól, és az iráni haltenyésztés helyzetéről.

Irán — amellet, hogy jelentős a tengeri halászata —, igen *kedvező édesvízi haltenyésztési lehetőségekkel* is rendelkezik. Különösen az ország északi vidéke alkalmas erre a tevékenységre, ahol, hazánk éghajlatával ellentétben, a klíma lehetővé teszi, hogy a halak egész évben növekedjenek.

A hal az egyik legolcsóbban előállítható állati eredetű élelmiszer. Az iszlám vallási törvényei is kedveznek a halhús-fogyasztásnak.

Iránban a háborút megelőzően nem volt érdemleges édesvízi haltenyésztés, azóta azonban szép fejlődésnek lehetünk tanúi. Jelenleg öt-

ezer hektáron évente körülbelül húszezer tonna halat állítanak elő, az elkövetkező évtizedben azonban a területet négyszeresére, a halhozamot ötszörösére akarják növelni.

Magyarországra elsősorban a pontyfélék és a kínai növényevő halak miatt érkeztek, ugyanis ázsiai származásuk ellenére ezeknek a halfajoknak a korszerű szaporodás- és tenyésztéstechnológiáját Közép-Európában elsődlegesen hazánkban dolgozták ki. A technológia mellett a haltenyésztés *integrációs lehetőségei* és az ökonómiai kérdések iránt érdeklődtek még az iráni szakemberek. Főként más ágazatokhoz — liba- és kacsatenyésztés, rizstermesztés — való kapcsolhatóságában látnak fantáziát.

A gödöllői oktatók, de *dr. Dobrai Lajos*, a MÉM főtanácsosa szerint is nagyon jól képzett, alapos szakmai tudással rendelkező, *kiváló szakembereket* ismertek meg az irániakban. Ismereteiket Japántól az Amerikai Egyesült Államokig több, komoly haltenyésztési múlttal rendelkező országban szerezték, és odahaza valamennyien halgazdaságban dolgoznak. Beszélgetőpartnerünk egy háromszáz hektáros halasfarm igazgatója, de olyan kollégája is volt, akinek a halgazdasága nagyságát tekintve valamennyi magyarországit

felülmúlja. A csoport egyik tagja hal-szakállatorvosként dolgozik hazájában.

Felkészültségüket jelzi, hogy öten már mint az akadémia aspiránsai utaznak haza, ők egy államközi szerződés keretében hamarosan visszatérnek.

Tíz évvel ezelőtt már járt iráni csoport Gödöllőn, de más témában. A tavalyi szakemberek tehát úttörőknek tekinthetők, akiket újabb csoportok követnek majd. Valószínű, hogy tavasszal már egy 40—50 fős csoport érkezik; ők hosszabb ideig, 1—2 évig maradnak.

Az alapításának tizenötödik évfordulóját tavaly ünneplő melegéővi tanszék történetében ez volt a 42. kurzus, halas témában pedig az ötödik. Érdeklődésünkre, hogy van-e ezeknek a tanfolyamoknak *közvetlen haszna* is, egy példával válaszoltak. Tavaly tavasszal egy mexikói csoport járt Magyarországon, és úgy megtetszettek nekik az itt látottak, hogy január közepén a tanszékről *dr. Pekli József* elutazott a latin-amerikai országba, egy ott létesítendő hal-liba farm ügyében. A közvetlen eredmények mellett azonban jelentősebbnek tartják, hogy a tanszéken végzetek elviszik hírünket a világba.

(Pekár)

Kezdje a horgászást a HOKÉV-nél

Szaküzleteink találhatók:

Budapest VI., Lenin krt. 92.

Telefon: 324-601

Budapest V., Bajcsy-Zsilinszky út 56.

Telefon: 122-876

Budapest IX., Szamuely u. 13/A.

Telefon: 174-683

Székesfehérvár, Sütő u. 36.

Telefon: (22)-11-033

Keszthely, Bem József u. 22.

Telefon: 12-371

Szolnok, Ady Endre u. 8.

Telefon: (56)-11-800

Veszprém, Cholnoky út 23/B.

Eger, Lenin út 136.

Szerviz: Budapest VI., Rudas László u. 57. Telefon: 329-732.

A HOKÉV-boltokban mindenkor megtalálja a legújabb cikkeket.

Eladóiink segítik a vásárlásban, a megfelelő eszközök kiválasztásában.

A HORGÁSZOK SZOLGÁLATÁBAN

Nemzetközi halkórtani konferencia Norvégiában

Az Európai Halkórtani Társaság (European Association of Fish Pathologists — EAFP) III. Nemzetközi Konferenciájának a norvégiai Bergen adott otthont. A Társaság 1979. október 25-én alakult meg a FAO Halkórtani Tanácsadó Testületéből, kinőve annak szervezeti kereteit. Az Európai Halkórtani Társaság célja, hogy elősegítse a halak és a tenyésztett gerinctelen állatok kórtanában felhalmozódott tudás anyag és gyakorlati tapasztalat gyors cseréjét, valamint koordinálja a kapcsolódó kutatásokat. Ezen célkitűzés elérésének legfőbb eszközei az 1981. óta évi négy alkalommal megjelenő Bulletin, illetve a kétévente megrendezésre kerülő nemzetközi konferenciák, melyek közül az elsőt az angliai Plymouthban (1983), a másodikat pedig a franciaországi Montpellierben (1985) tartották. Az 1987-es bergeni konferencia is a fenti célok szellemében folyt le, és az európai jellegét „régén elvesztett” Társaság eddigi legnagyobb rendezvényének bizonyult: a világ 22 országából több, mint 170 résztvevő 103 előadást és poszterelőadást tartott.

SZERVEZETI KÉRDÉSEK

Az Általános Gyűlés és Szervezeti Szabályzatban tett változtatások mellett megválasztotta az új vezetőséget:

Elnök: Dr. Emmy Egidius (Norvégia); alelnök Dr. Giorgetti G. (Olaszország); főtitkár: Dr. Schlottfeldt H. J. (NSZK); publikációk: Dr. Ellis A. E. (Skócia); rendezvények: Dr. Munn C. B. (Anglia); Pénzügyek: Dr. Gunnar Berge (Norvégia).

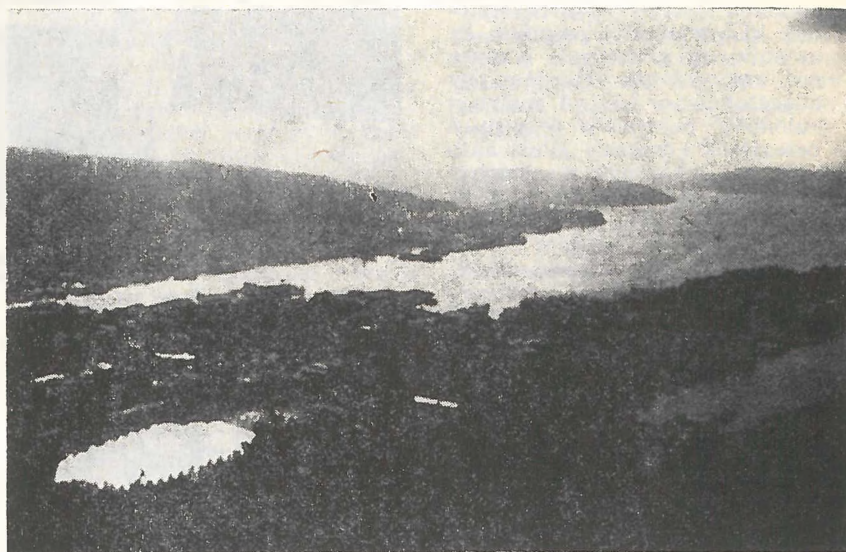
TUDOMÁNYOS RÉSZ

A konferencia 55 előadását, köztük a 6 felkért előadást 7 témakörbe sorolták:

1. Bakteriális betegségek,
2. Vírusos betegségek,
3. Bakteriális patogenitás,
4. Protozók okozta betegségek,
5. Gerinctelen állatok patológiája,
6. Immunológia, vakcinák,
7. Immunológia/patológia.

A poszterszekcióban 48 poszter került bemutatásra.

A programot két kerekasztal-beszélgetés egészítette ki, melyek a

Bergen, a fjordok fővárosa

„Trendek a diagnózisban” és „A kemoterápia problémái” címet viselték. A halkórtani kutatások minden területének eredményeit prezentáló programban nehéz általános törvényszerűségeket találni, de talán az alábbi trendek állapíthatók meg.

1. Dominálnak a fertőző betegségekkel kapcsolatos információk, ami jelzi, hogy a gazdaságilag fejlett országok elsősorban a hidegvízi hal tenyésztésében a bakteriális és vírusos betegségek okoznak problémát. A konferencia „negatív szenzációja” volt de Kinkelin professzor és csoportjának azon bejelentése, hogy megjelent Európában az IHN-betegség vírusa. A vérképző szervek fertőző elhalásának kórokozójától az európai kontinens eddig mentes volt. A vírust (VHS: vírusos vérfertőzés) gyanús szivárványos pisztráng állományából izolálták Északkelet-Franciaországban. A két érintett gazdaságban az óvintézkedéseket megtették. Egyelőre nem ismert a betegség Európába kerülésének útja, módja (natív vírus, vagy import az USA-ból?). Az IHN-vírusgazda köre is tovább bővült: Hedrick és munkatársai (USA) a coho lazac fertőződéséről adtak számot.

2. Tovább folytatódik az egyik legjobban tanulmányozott halpatogén baktérium, az *Aeromonas salmonicida* „feltérképezése”. Ezek a vizs-

gálatok elsősorban a kórokozó patogenitási mechanizmusáról, illetve a különböző extracelluláris termékekről (proteáz, hemolizin stb.) szolgáltattak új eredményeket.

3. Az immunológia és vakcinálás területén megállapítható, hogy jelenleg hat féle vakcina van kereskedelmi forgalomban. Ezek egy kivételével bakterinek: kettő a vibriosis, egy-egy a furunkulózis, az ún. ERM (enteric red mouth) betegség és a Hitra-betegség ellen ajánlott. Legfontosabb „hiányosságuk” az, hogy a hatásmechanizmusuk nem kellően ismert. Vírusos megbetegedés ellen egyedül a cseh-szlovák gyártmányú SVC vakcina érhető el a kereskedelmi forgalomban. (A Magyarországon is kísérleti kipróbálás alatt lévő vakcina komoly kritikát kapott bizonytalan összetétele és a változó eredményei miatt.)

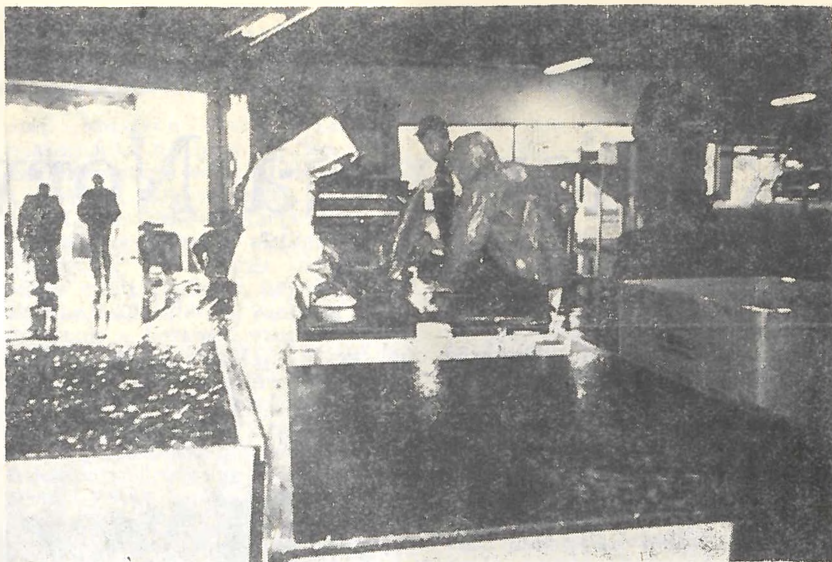
Kísérleti vakcinákkal jelenleg 4 bakteriális, 5 vírusos és 4 parazitás bántalom ellen folynak vizsgálatok. A vakcinák továbbfejlesztésének módja a védelmet kialakító antigének alaposabb ismerete és a védelmi válasz részletes tanulmányozása. Tovább kell optimalizálni az immunizálási eljárásokat és ki kell dolgozni az aktív védelem kialakító antigének olcsó előállítását (pl. génklónozással). Perspektívus terület az ún. immunstimulátorok alkalmazása is.

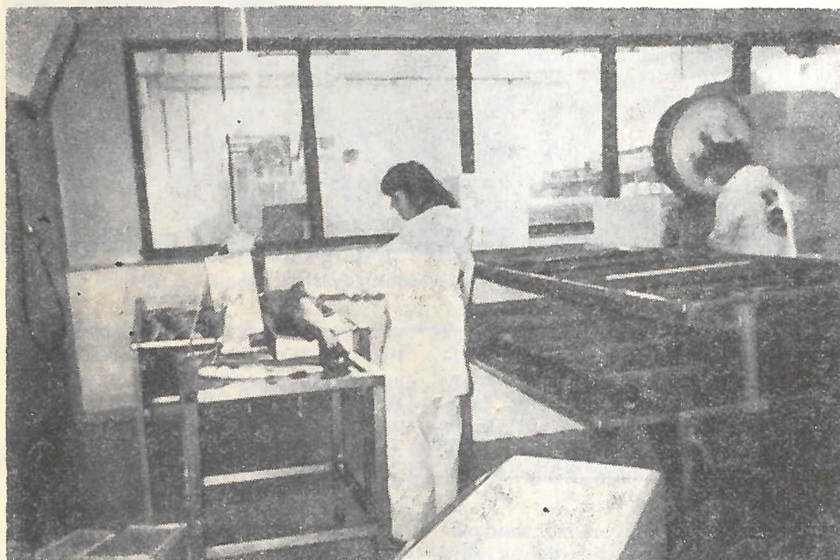
Meglepően kevés előadás foglalkozott a sejt immunválasszal.

4. A betegségek diagnosztizálása területén két ellentétes irányzat figyelhető meg:

- egyfelől egyre bonyolultabb technikák kerülnek alkalmazásra (ilyenek pl. az ELISA módszer, vagy a monoklonális antitestek előállítás);
- másfelől egyszerű és gyors diagnosztikai módszereket fejlesztenek ki a gyakorlat számára. Ez utóbbira jó példa volt Kimura professzor (Japán) előadása egy koagglutinációs tesztől, melyben különböző bakteriális és vírusos betegségek kórokozó elleni antitestekkel érzékenyített *Staphylococcus* használnak a kórokozók kimutatására. A bonyolult

A feldolgozásra kerülő élő lazacokat egyik oldali kopolyúízüük átmetszésével elvértetik az austealli halásközösség halfeldolgozójában

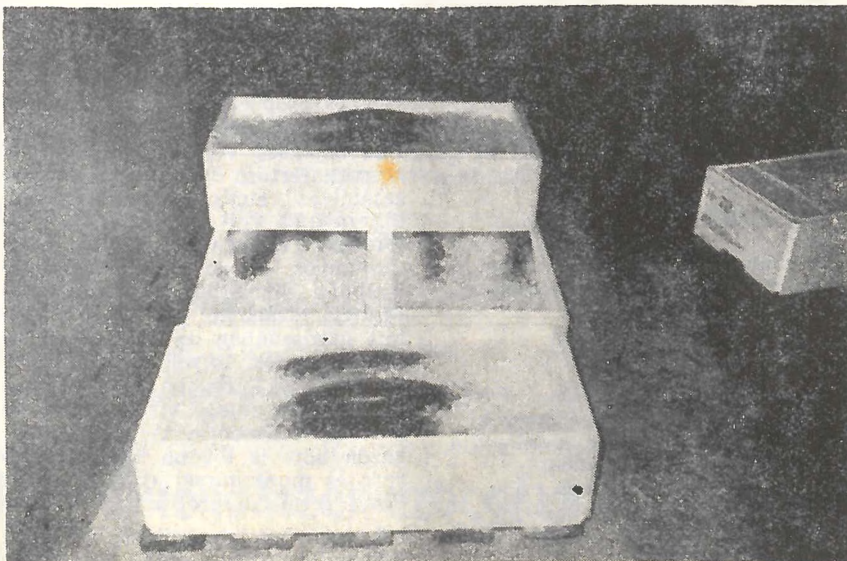
Minőségi ellenőrzés, mérlegelés

leírás ellenére a módszer egyszerű, terepkörülmények között is kivitelezhető és az előzetes diagnózis maximum 1 óra (!) alatt kész.

A diagnosztika célja kettős kell legyen: egyfelől diagnosztizálja a betegséget, másfelől észleli az ún. hordozó, vagy carrier állapotot. Az egyszerűsödő módszerek és kiték felvetik azt a kérdést: hogyan kontrollálják a helyes diagnosztizálást? Vajon egy halasgazda biztosan jól használja-e azokat? Egy téves diagnózis milliós károkat okozhat! A végkonklúzió az volt, hogy a gyors és/vagy egyszerű diagnosztikai módszerekről nem lehet lemondani, helyes alkalmazásuk ellenőrzésére a megfelelő rendszert, hálózatot ki kell alakítani.

Klontz professzor (USA) előadásában elmondta, hogy laboratóriumában egy éjszaka alatt elkészül az előzetes diagnózis és a koncentráció függő ún. antibiogram (a kórokozó érzékenysége az aktuálisan alkalmazható antibiotikumokkal szemben és az antibiotikum hatékony koncentrációja). A gyorsaság fontosságát konkrét gyakorlati példákkal is bizonyította. A minél előbb elkezdett gyógytápetetés (hatékony antibiotikummal! és hatékony koncentrációban!) jelentős anyagiakat eredményez az elhullás csökkentésével.

5. A kemoterápia problémái címet viselő kerekasztal-beszélgetés legfontosabb megállapítása az volt,

A norvég hűtött lazac keresett termék világszerte

hogy az antibiotikumok túlzott mértékben, esetenként kontrollálatlanul kerülnek felhasználásra. Erről az „aggodalmáról” a Társaság hivatalos állásfoglalásban tájékoztatta a megfelelő nemzetközi szervezeteket. A rezisztencia problémája egyre súlyosabban jelentkezik: nemrégiben bevezetett antibiotikumok (pl. oxilic acid) elleni rezisztenciáról is vannak már adatok. Személyes megítésem szerint a konferencia egyik legfontosabb megállapítása is ebben a vonatkozásban hangzott el: fontos lenne a környezettel való manipulálás növelése a fakultatív kórokozók elleni küzdelemben!

Az antibiotikumokon kívül kevés szó esett a kemoterápia egyéb módszereiről. A kerekasztal-beszélgetést levezető és a tematikailag kapcsolódó posztereket és előadásokat értékelő szakértők figyelemre méltónak és feltétlenül tovább vizsgálandónak ítélték egyik poszterünk azon eredményét, mely szerint in-vitro hal-Ache (acetilkolineszteráz) mérésekkel még két héttel a szerves foszfor-sav-észterek alkalmazása után is kimutathatók azok toxikus bomlástermékei a vízben.

Fontos eredményről számolt be angol kutatócsoport a malachitöld hatékonyságát illetően a proliferációs vesebetegség kezelése területén.

Ezekből az adatokból úgy tűnik, hogy egy ideig még nem tudunk megválni ettől a sok negatív tulajdonsággal is bíró szertől.

EGYÉB PROGRAMOK

A jól szervezett konferenciát szakmai programok egészítették ki, melyek keretében látogatást tettünk Austevoll közösségben, megtekintve az ott folyó kísérleti munkát és az egyik halfeldolgozójukat, valamint a híres bergeni tengeri akváriumot.

EGY JAVASLAT A KONFERENCIÁT KÖVETŐEN

Az Európai Halkórtani Társaság tovább szeretné bővíteni kapcsolatait Európa keleti részével is. Ezt a számunkra is fontos „közeledést” kétféleképpen segíthetnénk elő:

I. Újra meg kell próbálni az EAFP Kelet-Európai Szekciójának létrehozását, mely az 1981-es Szarvasi Halkórtani Szemináriumot követően egyelőre nem valósult meg.

II. Kelet-Európában kellene megrendezni a Társaság egyik soronkövetkező konferenciáját. Magánjellegű megbeszéléseken a Társaság vezetői elmondták, hogy üdvözlőnék, ha erre 1991-ben Magyarországon kerülhetne sor. Véleményük szerint ez kiváló alkalmat nyújtana

arra, hogy a haltenyésztés ezen szakterületén dolgozó szakemberek a helyszínen ismerkedhessenek meg a magyar haltenyésztés világszerte ismert és elismert eredményeivel. A szakma bizalmát hazánkkal szemben csak erősítette az 1987 őszi Tihanyban megrendezett Halparazitológiai Konferencia, mely az azóta eltelt rövid idő ellenére is nagyon pozitív visszhangot keltett Európában. Feltehetően így lesz ez a VI. Európai Ichthyológiai Kongresszus ez évi magyarországi megrendezését követően is.

Tekintettel a javasolt rendezvény fontosságára és nagyságára, ezt csak több, a témában érintett intézmény összefogásával és központi koordinációval lehetne valószínűleg megvalósítani.

*

Beszámolóm végén köszönetet kívánok mondani a Mezőgazdasági és Élelmiszerügyi Minisztériumnak, valamint a Haltenyésztési Kutató Intézetnek a konferencián való részvételhez nyújtott anyagi támogatásért.

Jeney Zsigmond
tudományos munkatárs
Haltenyésztési Kutató Intézet,
Szarvas

Vígh József: A magyar horgászat krónikája

(Megjelent: az INTERPRESS kiadásában; 16,95 ív + 1 ív színes melléklet terjedelemben; Budapest, 1987. Ára: 160 Ft)

Horgásztörténet? Horgászsajtótörténet? Nehéz meghatározni. Vígh József mindenestre merész vállalkozásba fogott: a magyar horgászat múltját és „hivatalos” jelenét kívánta könyvével dokumentálni.

A feladat nehézségét — úgy érzem — elsősorban a minden szabadidős tevékenységre, minden hobbi-jára jellemző intimitás adja. Ez az intimitás még az olyan tömegmozgalom jellegű hobbinak is esszenziája, mint amilyen a horgászat. Igazán pontosan még napjainkban sem tudjuk: ki miért horgászik, valójában mit keres a vizek partján? A szabadidő eltöltésével kapcsolatos szociológiai vizsgálatokhoz a horgászat ragyogó kutatási terepet biztosít. (Mármint azokban az országokban, ahol a téma jelentőségét már felismerték: a fejlett tőkés országokban és Lengyelországban az utóbbi években.) A horgászat lényegét és a horgászok tényleges igényeit csak különböző sugarú körök-

ben kerülnék. Hogy ennek milyen következményei vannak halgazdálkodásunk jelene és jövője szempontjából, annak kifejtésére messze túlnőne egy könyvismertetés keretein. Vígh József könyvét viszont feltétlenül olyan dokumentumnak kell tekinteni, amely segít a horgászat lényegének jobb közelítésében. Ezért is ajánlható a halászat-i szakemberek figyelmébe.

A szerző munkájában alapvetően a halászati és a horgászati sajtóban megjelent híradásokra és szakcikkekre támaszkodik. Különösen a múlt század utolsó évtizedeiből elevenít fel sok-sok érdekességet, akkor is olvasmányos tud maradni, amikor napjaink „horgászmozgalmi” eseményeit tárgyalja. Nagyon sokszor hivatkozik a *Halászati Lapok*-ban, majd a *Halászat* hasábjain megjelent írásokra, hiszen a halászati-horgászati sajtó 1925-ig egyseges volt. (Miközben ez jóleső érzéssel töltheti el lapunk szerzőgárdáját, figyelmeztetés is: vajon me-

lyik „ifjúkori zsenyéket”, a pillanatnyi aktualitások közepette nem kellően átgondolt megállapításunkat, javaslatunkat fogja idézni a jövő történésze a Tiszelt Olvasó szórákoztatására?)

A könyv illusztrációja — sajnos — tartalmában és színvonalában egyaránt messze elmarad a szövegtől. A színes műmelléklet fotói jól sikerültek, de a könyv témájához csak némi belemagyarázással kapcsolhatók. Ráadásul így, a könyv végére illesztve, esztétikai hatásuk sem érvényesül. A fekete-fehér illusztráció lehetne színvonalasabb és mindenekelőtt változatosabb. Ha a jelen és a közelmúlt horgászvezetőit megismerjük portréjuk közlésével, ugyanezt a régebbiek is megérdemelték volna. Talán olyan *archív* felvételeket is érdemes lett volna keresni, amelyek az 50 vagy 80 évvel ezelőtti *közhorgászt* mutatják be; a víz partján, az adott korra jellemző öltözködésekben és felszereléssel.

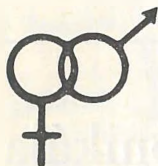
Pintér Károly

LEHALÁSZÁSI GONDOK. R. Gensch cikkében ismerteti a tavakban tartott, nevelt növényevő halak — mindenekelőtt a fehér busa — lehalászásának lehetőségeit. A szerző szerint, a roppant kényes busák megfogása, törődésmentes szállítás még megoldatlan a Német Demokratikus Köztársaságban. Éppen ezért, minden külföldi tapasztalatot, eredményt figyelembe kell venni az elkövetkező időszakban. *ZEITSCHRIFT FÜR DIE BINNENFISCHEREI DER DDR* (1988) Band 35. N° 2.

MOZGÓ LABORATÓRIUM. 1987. október 1-jén, Schwerin-ben (NDK) halászati találkozót rendeztek. Ebből az alkalomból kiállítást is rendeztek, ahol többek között hálókat, hálósós, -tisztító berendezést, elektromos szerszámokat és egy autóba szerelt „mozgó-hidrobiológiai laboratóriumot” is bemutattak az érdeklődőknek. Az eseményről fényképes cikket közöl G. Funk. *ZEITSCHRIFT FÜR DIE BINNENFISCHEREI DER DDR* (1988), Band 35. N° 2.

HATFÉLE VÁLTOZAT. A Német Demokratikus Köztársaságban hatféle népesítési variációt alkalmaz-

nak a fehér, pettyes busa, valamint a ponty kombinációjában. A tapasztalatokról részletes beszámolót készített H. U. Menzel. *ZEITSCHRIFT FÜR DIE BINNENFISCHEREI DER DDR* (1988), Band 35. N° 2.

BOLGÁR TERVEK. A Bolgár Népköztársaságban — a tervek szerint — 1990 után az állami tógazdaságokban hektáronként 2600 kiló halat (főleg pontyot és növényevőket) termelnek majd átlagosan. Ehhez az eredményhez máris rendelkezésre állnak módszertani és technikai feltételek — írja I. Stanikov, a plovdivi halászati kombinát vezérigazgatója. *ZEITSCHRIFT FÜR DIE BINNENFISCHEREI DER DDR* (1988), Band, 35. No. 2.

HALAK A KANCELLÁRNÁL. Helmut Kohl, a Német Szövetségi Köztársaság kancellárja gyerekkora óta kedveli a trópusi díszhalakat, az akváriumokat. Nem vált hűtlenné kedvenceihez a kancellári éveit alatt sem! Bonni dolgozószobájában egy több száz literes akvárium „üzemel” — többek között vitorláshalakkal.

Ha nem is minden nap, de amikor csak lehetséges, a kancellár sajátkezőleg eteti a tetszetős halakat. *DAS TIER* (1988) N° 2.

KUTYÁK SEGÍTENEK A HALÁSZOKNAK! Portugália egyes tengerszakaszain kutyák — ottani nevük szerint: „Cao d'agua” — segédkeznek a szardíniahalászatoknál. Főleg a szardíniacsapatok fel-

kutatásánál, részint terelésénél, továbbá a hálók behúzásánál segítenek. Arra is volt példa, hogy vízbe esett, fuldokló halászok kimentésénél segédkeztek — szinte önfeláldozó módon — ezek a kiválóan és kitartóan úszó ebek. Néhány évtizede úgy tűnt, hogy állományuk egyre kisebbé válik — de időközben újból népszerűvé váltak, s most valóságos virágkorukat élik a halászok, na és az idegenforgalmi szakemberek nem kis örömére! *DAS TIER* (1987) N° 8.

HALÁSZATI STOP. Teljes halászati tilalmat rendeltek el az Azov-tengeren (Szovjetunió). A tiltó rendeletet azért kellett kibocsájtani, mert a tengerbe ömlő folyókon épített létesítmények alapvetően meg-

zavarták a halak szokásait, másrészt a szennyezés miatt jelentősen csökkent állományuk. Mindezt a halászati eredmények is tükrözik: a szokásos évi 90 000 tonna helyett 1987-ben már csak 6000 tonnányi halat lehetett zsákmányolni. A tilalom — a halászok legnagyobb bánatára — meghatározatlan időre szól. *TASZSZ* (1988) 02. 03.

MÉLYTENGERI ROBOT. Japán szakemberek kifejlesztettek egy új tengeri robotot. A „DELFIN” névre keresztelt szerkezet három méter

Miről a külföldi

hosszú és 2 méter magas — 3300 méter mélységben is alkalmas különféle kutatómunkák végrehajtására. A japánok egy újabb búvárhajóján is dolgoznak — az 2—3 embert is magával vihet majd és akár 6500 méter mélységbe is lemerülhet. *MTI* (1988) 02. 06.

VÉLETLEN VAGY SZÁNDÉKOS-SÁG? A második világháború óta nyugalom jellemezte a La Manche csatornát. Az élénk hajóforgalomtól eltekintve a békesség volt a

jellemző erre a vízterületre. A csend most megtört! Aknára futott egy francia halászhajó 1988. február 21-én. A hajó a robbanás következtében elsüllyedt, de a négyfőnyi személyzetet sikerült kimenteni. Az angol és francia partiőrséghez tartozó katonák most lázasan kutatják, hogy vajon honnan került az akna a forgalmas víziút kellős közepére. nem kis riadalmat okozva? *MTI* (1988) 02. 22.

ÚJ KÖNYVEK. A stuttgarti ULMER Verlag gondozásában megjelent az „Ökosystemforschung” („Ökoszisztéma-kutatás”) c. könyv, Ellenberg, H., Mayer, R. és Schauermann, J. szerzőhármastól. Az 507 oldalas, 145 táblázattal és 233 ábrával ellátott mű 120 márkába kerül. — Az angol Fishing News Books Ltd. megjelentette a „Trout farming manual” („Pisztráng-tenyésztők kézikönyve” — szabadon fordítva) c. könyvet. A 272 oldalas és 109 ábrával ellátott mű Stevenson, J. P. munkája és 15 fontba kerül.

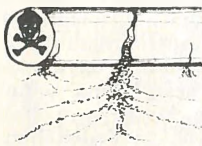
FELEMÁS KERESLET. A Német Szövetségi Köztársaságban éves át-

számol be sajtó?

lagban 14 000 tonna pisztrángot és mindössze 6200 tonna pontyot termelnek. A felemás keresletnek az az oka, hogy az NSZK-ban tradicionálisan többre becsülik a pisztrángot, mint a pontyot. DEUTSCHER ANGELSPORT (1988) No. 1.

ARZÉNSZENNYEZÉS. Norvégia leg-súlyosabb környezeti károsodását szenvedte el 1988. március 1-jén. Ugyanis egy üzemből 200 000 liter

arzéntartalmú folyadék ömlött a tengerbe, mely maradéktalanul kipusztította a környék élővilágát. A kormány szóvivője szerint az emberek nem kerültek veszélybe a katasztrófánál. A szennyezésért felelős üzemi képviselője elismerte, hogy az ammóniagyártáshoz használt segédanyag az ő repedt csővezetékéből szivárgott a Rana-fjordba. MTI (1988. III. 2).

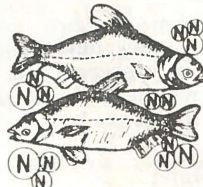
EXPEDÍCIÓ A DUNÁN. 130 tagú nemzetközi expedíció kezdte meg több hetes munkáját Európa legnagyobb folyóján, a Dunán. A tudományos kutatók mindenekelőtt a folyó szennyezettségét figyelik és elemzik. A helyszíni méréseket a szovjet „AMUR” hajó fedélzetén berendezett laboratóriumban hajtják végre. A vízvízsgálatokat a folyó teljes hosszán elvégzik. TASZSZ (1988) III. 8.

GYARAPODIK AZ ÁLLOMÁNYUK. Néhány évtizede úgy tűnt, hogy a tengeri vidrák állománya végveszélybe kerül, ugyanis a prémvadászok sorra-rendre kilőtték az értékes állatokat. Hála a vadászati tilalomnak, a tengeri vidrák megmenekültek a kipusztulástól, csupán Kalifornia előtt 1570 állatot sikerült összeszámolni a vadbiológusoknak. DAS TIER (1988) N° 3.

HÓDOK A MOCSÁRVILÁGBAN. Lengyelországban — Suwalki és Bialistok térségében — mintegy 3500 hód él, teljes védelemben. A nagy testű rágesálók főleg a mocsaras részekben élnek, teljes biztonsággal. DAS TIER (1988) N° 3.

VÉDETT TERÜLETEK. A Kínai Népköztársaságban jelenleg 360 terület — köztük mocsarak, lápok, patakok stb. — áll szigorú védelem alatt. DAS TIER (1988) N° 3.

KÖLCSONHATÁS. T. Miura és Z-R. Zhu vizsgálatukban arra voltak kíváncsiak, hogy a fehér busák — különféle népesítésben — milyen

mértékben hasznosítják a halastavak nitrogén-készletét az egysejtű algák felvétele kapcsán? Elemzéseik során megállapították, hogy ezek a növényevő halak kedvező körülmények között a tavak nitrogén-készletének akár 78%-át is hasznosíthatják, beépíthetik szervezetükbe. ACTA HIDROBIOL. SIN. Vol. 10. N° 3.

KIVONJA A MÉRGEZŐ ANYAGOKAT! Szabadalmazták a „NITREX” cég (D-5063 Overath, NSZK) legújabb készítményét, melynek segítségével kivonható a vízben lévő ammónium, ammónia és nitrít — ezek köztudottan károsíthatják a halakat. Az új készítményt főleg édesvízi és tengeri akváriumok szűrőberendezéseikhez ajánlják. AQUARIEN MAGAZIN (1988) N° 1.

A GYÁR KÁRTALANÍTOTT. Mint ismeretes, a baseli SANDOZ vegygyár 1986 őszén — egy véletlen folytán — alaposan beszennyezte a Rajnát, aminek következtében a folyó élővilága — főleg halai — nagyrészt kipusztult. Miután a gyár kártalanította Franciaországot és a Német Szövetségi Köztársaságot, most Svájcot is „kifizette”. Így most már csak az újratelepítésre van szükség — amit az illetékesek már megkezdték. PETRI HEIL (1988) N° 1.

EGYRE TÖBB A KORMORÁN. 1977-ben még csak 800, 1987-ben már 5800 halevő kormorán telelt a svájci vizeken. Ha ez a tendencia tovább tart, úgy az elkövetkező években 8000—10 000 kormorán jelenlétére számíthatnak a svájciak — aminek legkevésbé a tógazdák örülnek. PETRI HEIL (1988) N° 1.

ELMARADT A HATÁS. Mint ismeretes, az elmúlt esztendő nyara meglehetősen hűvös volt. Ez a vizekre és a növényevő halak táplál-

kozására is kihatott. Az alacsony hőmérséklet miatt az amurok alig táplálkoztak, ezért a hínármezők szinte érintetlenek maradtak a Német Szövetségi Köztársaság tavai-ban, holtágaiban, víztározóiban. FISCH UND FANG (1988) N° 1.

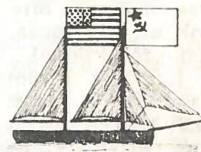
ALIG VÁLTOZTAK. Ha nem is nagy mennyiségben, de hébe-hóba hálóba akad egy-egy bojtosúszójú

hal az Indiai-óceánban. A sajátos külsejű őshal nem sokat változott az elmúlt 350 millió év alatt. A ritkaságból — többek között — a bécsi és a londoni Természettudományi Múzeumban van kiállítva egy-egy preparált példány. FISCH UND FANG (1988) N° 1.

ELÉGEDETTEK VOLTAK. A cseh-szlovák tógazdák az elmúlt esztendőben elégedettek voltak, mert 18 000 hektárnyi halastóból csupán a pontyból 11 000 tonnányit sikerült lehálászni. DEUTSCHER ANGELSPORT (1988) N° 2.

EGYÜTT HALÁSZNAK. Az amerikai és szovjet halászok szövetségre léptek a tőkehal-halászat tekinteté-

ben. 1988-ban összesen 240 000 tonnányit terveznek zsákmányolni az értékes tengeri halból, majd a zsákmányon 50—50%-ban osztoznak. TASZSZ/DA (1988) N° 2.

SOK A FERTŐZÖTT. A Német Szövetségi Köztársaságban a pisztrángos tógazdaságok halállományának mintegy 20%-a fertőzött a VHS-vírussal. A veszedelmes kórokozót Dániából „importálták” a halkereskedők. ANGEL WOCHÉ (1988) N° 6.

GALÓCA A DRÁVÁBÓL. A Dráva osztrák szakaszán egy 30 kilós rekordméretű galócát sikerült kifogni. A helybeli szakemberek szerint az

elmúlt 25 évben nem sikerült ilyen nagy halat zsákmányolni. FISCH UND FANG (1988) N° 3.

Dr. Pénzes Bethen

Milyen évet zártak a horgászok 1987-ben?

Amikor az év elején véget ér a fogási eredménynaplók egyesületi, megyei, majd országos szintű összesítése, olyan statisztikai adatok birtokába jutunk, melyek (több évet összehasonlítva) alkalmasak arra, hogy az adott év fogási viszonyaira lehessen belőlük következtetni.

Tekintsük át mindenekelőtt a létszámot:

Horgászlétszám 1987-ben:

Felnőtt horgászok	23 953 fő
Ifjúsági korú horgászok	42 309 fő
Gyermekehorgászok	36 588 fő
Kedvezményezettek	3 425 fő
egy bottal horgászó, alacsony jövedelmű nyugdíjasok	
Jogi tagok	837 fő
Mindösszesen:	322 691 fő

A haltermelés ugrásszerű fejlődését jobban reprezentálja, ha 1975-től ötvenként, illetőleg az elmúlt két évet mutatjuk be:

(Mértékegység: tonna)

Évek:	1975.	1980.	1985.	1986.	1987.
Horgászszákmány	2238	3179	4635	4964	4961
Szelektáló, vagy állományszabályozó halászat	—	380	281	337	234
Tógazd.-termelés	108	326	509	514	541
Összesen:	2346	3885	5425	5815	5736

Az elmúlt évihez hasonló a horgászszákmány, viszont az egy főre jutó fogás csökkent. Míg 1986-ban 17,8 kg volt az átlagfogás, 1987-ben ez kéreken fél kilóval kevesebb, azaz 17,3 kg. Egy leadott fogási naplóra vetítve a fenti értékek 1986 = 19,9; 1987 = 19,5 kg.

A szektor visszaesését a szelektáló, állományszabályozó halászat okozta. Ez két okra vezethető vissza: az elmúlt évek bizonytalan piaci helyzete és az ebből fakadó alacsony árkinálattal miatt kevesebb busát helyeztek ki a horgászkezelésű vizekbe, mint korábban. Ehhez járult az, hogy december végéig csak mérsékelt kereslet nyilvánult meg a busa iránt. Szerencsére már januárban nőtt a kereslet és az ár is, ami különlegesen kedvező időjárással párosult. Ez lehetővé tette, hogy 1988. januárjában mintegy 100 tonna busát halásszunk le különböző horgászvizeinkből, aminek ezúttal az értékesítése is zökkenőmentesen történt.

A horgászszákmány háromnegyede a korábbi évekhez hasonlóan a MOHOSZ és tagegyesületeinek kezelésében lévő vizekből származott. Nőtt a horgászszákmány a Kunsági-csatornán, az Atkai-Holtágon a Délegyházi-tavakon, a Velencei-tavon, a Kiskörei-tározón; ezzel szemben erőteljes csökkenés következett be a Cikolai-tavakon, a Tatabányai Erőmű Hűtőtávnál, a Desedai-víztározón, a Pécsi-tározókon, és a Ráckevei-Dunaágon, hogy csak a fontosabbakat említsem. Az okok elemzése során mindenképpen je-

lentkezik az elmúlt tél kedvezőtlen hatása, de fontolóra kell vennünk azt is, hogy a nehezülő életkörülmények miatt, vajon nem fordítottak-e kevesebb időt horgászatra honfitársaink, mint a korábbi években?

A sokat szidott Balatonon nőtt a fogás. Mindez olyan évben, amikor a Balatoni Halgazdaság fogása is meghaladta az 1000 tonnát. Figyelmet érdemel, hogy a rekord angolnafogás hatására évtizedek óta először javult lényeges mértékben a fehérhal-nemeshal arány. (Korábban ez mindig 80:20 volt és 1987-ben 60—40%.) Az ember azt hinné, hogy a tavaszi nagy angolnavonulás után a horgászfogásoknak csökkenniük kellett volna — de nem így történt! Az 1986. évi 24 tonnával szemben 25 tonnát fogtak a horgászok, viszont a horgászszákmányban valamelyest csökkent a fogásszűlő. Mind a horgászszákmány, mind a halászok fogása azt látszik igazolni, hogy a keszegfészkek kihelyezésének megszüntetése nem befolyásolta sem pozitív, sem negatív irányban a halállomány alakulását. Az viszont elgondolkodtató, hogy a pontykihelyezés jelentős növelése ellenére is kevesebb pontyot fogtak a horgászok a Balatonban, mint előzőleg, ugyanakkor e halfajból a vállalati fogás is elenyésző.

A pontykérdés taglalásánál érdemes kissé hosszabban időzni, mert a magyar horgászok ezt tekintik legfontosabb sporthalnak és — figyelembe véve a vízminőséget és éghajlati adottságokat — ebben igazuk is van. 1986. őszén a HTSZ Szö-

vetséggel való megállapodás alapján, az eddig tartalékolni jegybevételei összegei terhére, kivételesen nagyvolumenű háromnyaras pontykihelyezést hajtottak végre, csaknem valamennyi halászati termelőszövetkezet horgászok által látogatott vízterületein. A halak egészségi állapotát előzetesen szakemberek ellenőrizték, a kihelyezések mindenütt a horgászszervezetek képviselőinek jelenlétében, esetenként azok közreműködésével kerültek végrehajtásra. Igaz, hogy a hatás több évre is elhúzódik, de döntő mértékben az első évben kellene, hogy jelentkezzen. Ezután nézzük meg a tényeket:

Pontyfogás HTSZ-vizeken 1986-ban = 97 114 kg; pontyfogás HTSZ-vizeken 1987-ben = 86 023 kg.

A kiemelkedő pontytelepítés ellenére tehát csökkent a fogás az érintett vizeken. Minthogy költségoldalról itt tízmillió nagyságrendről van szó, érdemes lenne a koncepciót felülvizsgálni és legalább egy-egy vizen kísérleti jelleggel valamilyen hatékonyabb népesítési formát kipróbálni, ugyanakkor azt is célszerű számításba venni, hogy a halélettel javítása, a halmegmaradás biztonsága érdekében a szennyező iszapot el kell távolítani.

A MOHOSZ kezelésében lévő tógazdaságok működésében elég nagy a szóródás, mindazonáltal a 312 ha-n elért hektáronkénti 1332 kg-os szaporulat feltehetően meghaladta az országos átlagot. A MOHOSZ küldöttközgyűlési határozata a halgazdálkodás fejlesztésére ösztönöz: várható, hogy ez évben új területek belépésével, új tőbérleti lehetőségek igénybevételeivel tovább növekszik majd a saját halelőállítás. Döntő áttörésre akkor lehet számítani, ha az egyelőre még csak tervezőasztalon létező tenyészanyag-előállító tógazdaság is üzemelésre fogható.

Ha valaki úgy tenné fel a kérdést: „Ezek után elégedettek-e a horgászok?” — teljes bizonyossággal nem-mel válaszolhatunk. Egyrészt, mert elégedett „közhorgász” úgy szólván nincsen, vagy ha van is, ez az állapot még egyenként is csak átmeneti. De nem lehetnek elégedettek a vezetők sem, mert növekvő létszámhoz egyre több és jobb halat kellene kihelyezni, dráguló halárak és minden téren nehezedő közgazdasági körülmények között. Bizakodnak azonban okkal lehetnek, mert a közösségi összefogás mindig meghozta gyümölcsét, és a horgászatért áldozatot is tudnak hozni, akik egyszer „megfertőzödték!”

Dr. T. B.

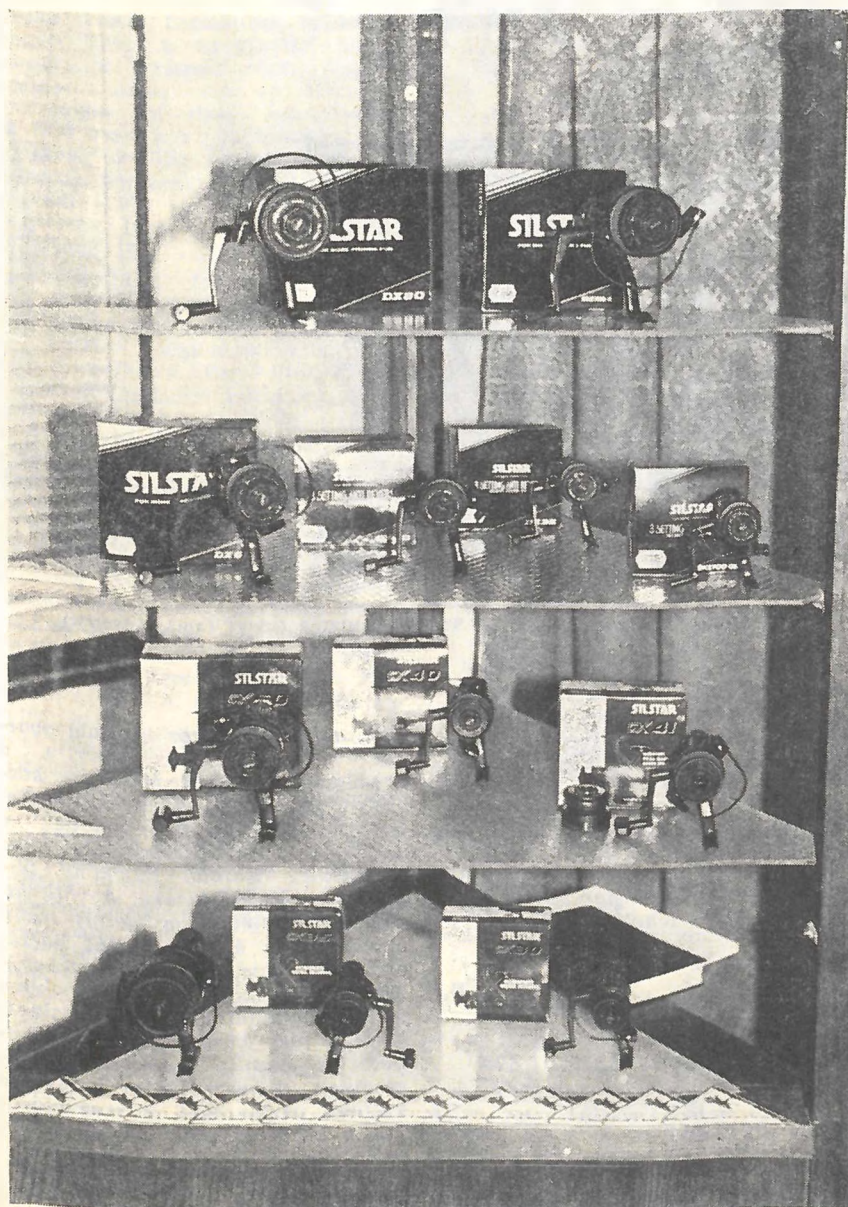
Tovább javul a horgászciikk-ellátás

Alig egy évtizede szinte valamennyi horgászgyűlésen, -összejövetelen panaszáradat kísérte a horgászciikk-kínálatot, a sokszor változó minőséget és a viszonylag kis-számú boltban tapasztalható zsúfoltságot. Akkoriban a MOHOSZ már-már azzal a gondolattal is foglalkozott, hogy „bedobja a gyep-lőt” és szövetkezeti kezelésbe adja át az üzemet. Ez azt eredményezte

volna (többek között), hogy az értékesítési csatorna tovább szűkült volna, mivel más főprofilú egy-két nagyvállalat keretei között való-sult volna meg a horgászciikkek terítése, minimális importja és exportja.

Szerencsére nem így történt! Néhány éve Ágh Károly személyé-ben új igazgató került a vállalat élére, akinek irányítása alatt új

Egy év alatt több mint 30 új orsótípussal jelentkezett a SILSTAR cég (Olasz Tamás felvétele)

Kremkus úr, a halfogó világbajnok, a DAM profi horgásza (A szerző felvétele)

szlogen valósult meg: „A HOKEV a horgászok szolgálatában.”

A kevéske devizából, amit a vállalat importtermékek vásárlá-sára kapott, évről évre balsafát szereztek be, amiből szakképzett, sokrétű tapasztalattal rendelkező horgászok véleményének kikérése után több mint 5000 különféle tí-pusú, színű és kiképzésű úszót gyártottak. (Az, hogy az üzletek ma is csak 8–10 féle színben és alakban rendelnek — nem az ő hi-bájuk.) Igényes kivitelű termékei-ket lassan-lassan megismerték ha-tárainkon kívül is, és rövidesen si-került neves nyugati horgászciikk-gyártó cégekkel kooperációs kap-csolatot kialakítani, melynek kere-tében félkész botok és orsók, kisse-reletlen márkás horgászszinórok és más termékek érkeztek be ma-gyar horgászciikkell ellentételeként. Rövidesen úgy megnőtt a tenni-való, hogy a vállalat vidéki telep-helyeket alakított ki, így a főváro-sinál könnyebben tudott munka-erőt foglalkoztatni és megterem-tette a tömegtermelés bázisait. Az irányító kereskedelmi szervek a jó munkát értékelve, a többszörös elismerés és a „Kiváló Vállalat”-i cím elnyerése után a tavalyi évtől kezdve garanciát láttak a külke-reskedelmi tevékenység önálló vég-zésére és ehhez biztosították az önálló export-import jogot is. Ez annál is nagyobbra értékelendő,

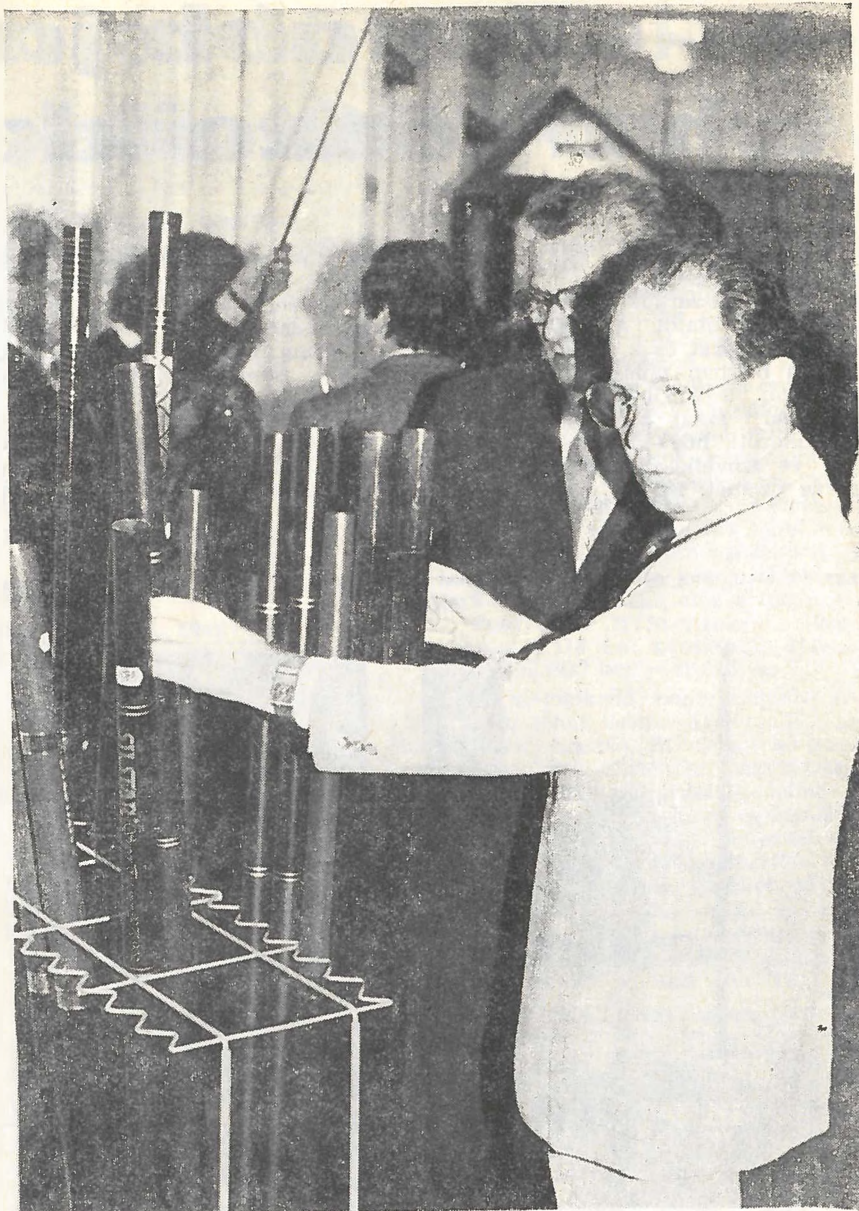

mert főleg a nyugati országrészben és Budapesten egyre több horgászturista jelent meg a horgászboltokban, miután megállapították, hogy azonos márkajelű, minőségű és hasonló kivitelű horgászszerszözökhöz itt lényegesen olcsóbban juthatnak hozzá, mint odahaza. A nagyobb kereslet a HOKÉV-et nem érte váratlanul — megkezdte saját boltihálózatának kiépítését.

A HOKÉV ügyes üzletpolitikája kedvezményeként — a szlogenben megadott reklámnak megfelelően — horgászaink viszonylag olcsón, jó minőségű horgászszerszözökhöz juthatnak hozzá, most már a főváros több pontján és egyre több vidéki városunkban. A horgászigények kiszolgálására 1984-től szervizüzem is nyílt Budapesten, aminek a nyitása percétől annyi a munkája, hogy az időközben elvégzett bővítések ellenére is csak 2–3 havi átfutással tudják elvállalni a különféle horgászszerszözök javítását.

A további fejlődést mutatja, hogy 1987 őszén két hírneves nyugati cég, a DAM és a SILSTAR termékbemutatót és piackutató megbeszélést tartott a vállalatnál. A DAM cég W. R. Kremkus urat is delegálta erre az alkalomra, aki többszörös halfogó világbajnok és a DAM cég gyári versenyzője, tehát profi horgász. A látogatás rövid ideje mégis lehetőséget teremtett néhány újdonság bemutatására és a MOHOSZ vezetőivel való találkozóra. Érdekes volt J. R. Hillmann úrnak, a DAM kelet-európai kereskedelmi igazgatójának fejtegetése, amikor a két vállalat együttműködési munkájának értékelése kapcsán elmondta, hogy míg Észak-Amerikában mintegy 60 millió horgászt tartanak nyilván, a Távol-Keleten — főleg Japánban — 20 milliót, addig Európában csak mintegy 20 milliót. Ez egyben azt mutatja, hogy a nagy szériában gyártható, keresett és olcsó termékekben a súlypontot képező országok diktálnak és az európaiaknak a maradékkal kell beérniük. Tekintettel arra azonban, hogy a horgászszerszözök terméklísta több ezerre rúg, ezt sem szabad lebecsülni és minőségi termékekkel, lehetőség szerint alacsony munkaerő-felhasználással és nívós technikai kivitelezéssel kell a lehetséges piacot megtartani és ellátni. Várható, hogy a kelet-európai horgászok igényeivel ez a lehetőség tovább fog bővülni.

Az a tény, hogy olyan világcégek, mint a DAM és a SILSTAR ma már a HOKÉV-vel is rendszeres üzleti kapcsolatot építenek, ki, azt igazolja, hogy a vállalat vezetése jó úton jár. Miután gyors fejlesztésre és rugalmas termékváltásra nagyon is alkalmas ez a létszámát tekintve középüzem, nagyon jól be-

A sajtó és a tv képviselői a SILSTAR-bemutatón (Olasz Tamás felvétele)

leilleszthető népgazdaságunk iparfejlesztési reformprogramjába. Azok a — nem horgász — látogatók, akik csak egyszer is végignézték a HOKÉV automata gépeit, az ott folyó pontos, fegyelmezett munkát, okkal sóhajtottak fel: bár más iparágak is rendelkeznének hasonló létesítményekkel és lehetőségekkel!

Dr. T. B.

EREDMÉNYES VÁLLALATI ALKALMAZKODÁS A PIACI IGÉNYEKHEZ

A HOKÉV rövid idő alatt nagy utat tett meg. Alig egy évtized alatt többszörösére nőtt a termelési ér-

téke, a horgászszerszözök általa gyártott mennyisége, az exportja, a pénzügyi eredménye. Mindez a közvetlen piackutatásukkal, a megfelelő kapcsolatok kibővítésével, a hatékony munkaszervezéssel, az igényekhez igazodó hatékony termeléssel vált elérhetővé. A vállalatvezetés rugalmassága, az új iránti érzékenysége és a szakmai hozzáértés jól végig követhető tevékenységükben. Az utóbbi hónapokban történt bemutatók is arra utalnak, hogy a piac kiszélesítésére, a kooperációs munka hatékony lehetőségeinek kihasználására keresik a külföldi partnereket, és megvalósítják a közös gyártást az új termékekből is.

(Szerkesztő)

Budapest várja az Európai Ichthyológus Szövetség VI. kongresszusának résztvevőit

Fővárosunkban, 1988. augusztus 15—19. között kerül megrendezésre az Európai Ichthyológus Szövetség VI. kongresszusa. Várhatóan a világ 400—500 élenjáró halbiológiai és halászati kutatója számolhat be legújabb kutatási eredményeiről, vitathatja meg a tudományterület aktuális kérdéseit. Mivel más földrészen hasonlóan nagyszabású rendezvényeket csak az alkalmazott kutatás és a halászat egyes részterületeivel kapcsolatban tartanak, az állapokutatással foglalkozó tudósok a tengerentúlról is az európai kongresszusokon vesznek részt. Megállapítható tehát, hogy az Európai Ichthyológus Szövetség kongresszusai 1973 óta a világ halbiológiai kutatásának legfőbb fórumává váltak. Erdemes felidézni a korábbi helyszíneket: 1973 — Szarajevó; 1976 — Párizs; 1979 — Varsó; 1982 — Hamburg; 1985 — Stockholm.

Először kerül tehát a kongresszus megrendezésére olyan országban, amely sem tengeri halászáttal, sem tengeri halbiológiai kutatással nem rendelkezik. Ezt feltétlenül a magyar halbiológiai kutatások és a belvízi halászat területén elért eredményeink elismerésének tekinthetjük.

A kongresszus tudományos tematikájának igazodni kell a várható résztvevők valamennyi érdeklődési területéhez, de a szervezés során lehetőség nyílt olyan témakörök hangsúlyozott szerepeltetésére, amelyekben a magyar kutatásnak is lényeges mondanivalója van a világ szakmai közvéleménye számára. Ennek megfelelően, a kiírt témák az alábbiak:

- a halak törzspejlődése és fajfoglalma,
- a cichlidák (bölcsőszájú sügerek) taxonómiaja és zoogeográfiaja,
- a cichlidák biológiája,
- a szárazság sújtotta övezetek halai,
- funkcionális morfológia,
- ökológia,
- mélytengeri halak,
- halrendszertan,
- halminták számítógépes dokumentációja,
- halfajok elterjedése,
- morfológia és anatómia,
- genetika,
- egyedfejlődés,
- magatartásbiológia,
- szaporodásbiológia
- fiziológia,
- alkalmazott halbiológia: a ha-

- józható és szabályozott nagy folyók halközösségei,
- vízszennyezések hatása az édesvízi halakra,
- akvakultúra (haltenyésztés),
- halbetegségek és paraziták,
- a hal és az ember kapcsolata,
- a földrajzi elterjedés speciális problémája: hajózási csatornák szerepe a halfauna átalakításában,
- a halak táplálkozásbiológiája,
- az Atlanti-óceán keleti trópusi körzetének halai,
- a gerinceselek törzspejlődésének megismerésében nagy jelentőségű bojtosúszójú hal (*Latimeria chalumnae*) felfedezésének 50. évfordulója.

A kongresszuson önálló szimpóziumok vitatják meg a következő témaköröket:

- az Antarktiszi halainak biológiája,
- a pontyfélek rendszertani problémái,
- hallárvák fejlődése és mesterséges nevelése,
- kipusztulással fenyegetett halfajok és a biotópvédelem kérdései,
- halak magatartásbiológiája,
- a halgenetika és a biotechnológia alkalmazási területei.

A kongresszus előkészítése már több mint egy éve folyik dr. Bíró Péter, az MTA Balatoni Limnológiai Kutatóintézete tudományos igazgatóhelyettese irányításával, aki egyben a Szövetség szervező

titkára is. A szervezés technikai részét a MTESZ Kongresszusi Iroda és a COOPTURIST, a szakmai részt a Magyar Biológiai Társaság intézi. Anyagi támogatóként — szponzoroként — eddig a következő szervezetek kapcsolódtak be a munkába: Aula Könyvkiadó Vállalat (NSZK); Balatoni Halgazdaság; Bükki Állami Gazdaság; Előre Halászati Termelőszövetkezet, Győr; Haltenyésztési Kutató Intézet, Szarvas; Környezetvédelmi és Vízgazdálkodási Minisztérium; Magyar Országos Horgász Szövetség; Mezőgazdasági és Élelmiszerügyi Minisztérium; Temperáltvízi Halászati Termelőszövetkezet, Szeged; Új Élet Halászati Termelőszövetkezet, Baja.

A kongresszus angol nyelven folyik, tolmácsolásra a „szoros” pénzügyi feltételek miatt nincs lehetőség. A szervezés során az érdeklődő hazai és külföldi kutatók két körlevélben kaptak tájékoztatást a részvétel feltételeiről, az április 30-ig kedvezményes részvételi díjról. Későbbi jelentkezés esetén a belföldi érdeklődők 5000 Ft (diákok 2000 Ft) részvételi díj befizetése ellenében vehetnek részt a tanácskozáson, részesülhetnek a kongresszus szakmai jellegű szolgáltatásaiban. A jelentkezéseket a következő címre várják: MTESZ Kongresszusi Iroda, Budapest V., Kossuth Lajos tér 6—8. 1055.

(Pintér)

FIZESSEN

ELŐ

A

HALÁSZATRA

HALÁSZATFEJLESZTÉSI PROGRAMJA BRAZÍLIÁBAN

Vállalatunk braziliai paickutató munkáját 1981-ben kezdte meg, és ez a munka még napjainkban is folyik. Kontinensnyi országról lévén szó, a piac-feltáró munkát szinte sohasem lehet befejezettnek tekinteni. Több év távlatában igaznak tűnik az a mondás, hogy „Brazília mindennap eladó, de nem lehet azt mindennap megvásárolni”, ami a folyamatos piaci jelenlét fontosságát támasztja alá.

Első mérhető eredményünk 1983-ban született, amikor a CODEVASF Állami Vállalattal a Sao Francisco folyó térségében történő halászatfejlesztéssel kapcsolatos szerződést írtunk alá, majd ezt követték további szerződéskötéseink a halászat és más ágazatok fejlesztésére vonatkozóan.

Az elmúlt öt év munkáját három egymásra épülő és egyben meghatározó fejlesztési szakaszra osztjuk.

ELSŐ SZAKASZ: 1984—1986.

Első szerződésünk teljesítése érdekében 11 magyar szakértő kezdte meg tevékenységét: 4 halászati szakember, 1 vízépítő tervező, 3 kacsatenyésztő és 3 agrármérnök. Közreműködésükkel létesült 3 halgazdaság kacsatenyésztéssel integrálva és egy öntözött növénytermelő project.

MÁSODIK SZAKASZ: 1986—1988.

Az első fejlesztési szakaszra épülve újabb 10 szakemberünk kezdte meg tevékenységét Brazíliában, akik még jelenleg is kint tartózkodnak.

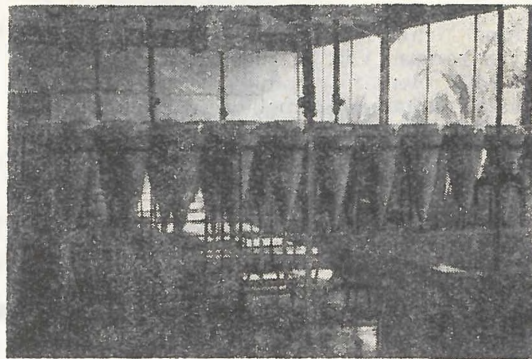
Összetételük tükrözi az újabb szakmai területek bevonását, egyben tevékenységi körünk bővülését is a brazil piacon. 5 halászati szakember, 2 hidrobiológus, 1 agrármérnök, 1 agrárközgazda és 1 szőlőtermelő specialista alkotja a második csoportot. Az üzemeltetett halgazdaságok száma 6-ra növekedett és a halászat fejlesztése szolgálatába álltak a hidrobiológia képviselői is.

HARMADIK SZAKASZ: 1987—1990.

Új földrajzi területek szakmai meghódítása vár a 25 tartós kiküldöttünkre, akik az elmúlt évben kezdték meg tevékenységüket hároméves időtartamra. E csoportban is dominál a halászat képviselője, 14 halászati szakember és további 6. a halászathoz szorosan kapcsolódó tudományágak képviselőiben, míg 5 egyéb ágazatok fejlesztésében tevékenykedik.

Tartós küldötteink megoszlása szakmai területenként

Fejlesztési szakasz	halgazdaság-tervező	halászati specialista	hidrobiológus	haltakarmány specialista	halgésztségügy nagyvízi halász	kacsatenyésztő	agrárközgazdász	Öntözés-növénytermesztő	Szőlőtermelő specialista	Összesen:
1984—86	1	4	—	—	—	3	—	3	—	11
1986—88	—	5	2	—	—	—	1	1	1	10
1987—90	2	14	1	1	1	1	1	3	—	25
Összesen:	3	23	3	1	1	4	2	7	1	46

Ezzel ÉK Brazília (NORDESTE) 9 államából 7 államban folyik a magyar halászati technológia meghonosítása, sőt már a déli államokba is eljutottunk (Santa Catarina, Rio Grande do sul).

Értékelni az első két szakasz tevékenységét lehet és legértékesebb mérőszám az előállított ivadék darabszáma, amely önmagában is érzékelteti a fejlődés dinamikáját.

(ivadék, 1000 db)

1983*	1984	1985	1986	1987
1993	7 762	19 158	27 932	35 000**

*bázis év

**becsült adat

Nagy eredményként értékeljük, hogy szakembereinknek sikerült megoldani a helyi legkeresettebb halfajok mesterséges szaporítását, noha a lehetőségek még nincsenek teljességgel kihasználva.

A Magyarországon honos halfajok szaporítása:

Carpa comun	Cyprinus carpio
Carpa cabeça grande	Aristichthys nobilis
Carpa capim	Ctenopharyngodon idella
Carpa prateada	Hypophthalmichthys molitrix

Brazíliai őshonos halfajok szaporítása:

Curimata pacu	Prochilodus magravii
Curimata pioa	Prochilodus affinis
Piau verdadeiro	Leporinus elongatus
Piau branco	Shizodon knerii
Matrincha	Brycon lundii
Tambaqui	Colossoma macropomum
Pacu	Colossoma mitrei
Pirapitinga	Colossoma bidens

Kiemelkedően legértékesebb eredményünknek tartjuk a vevő megelégedettségét, ami záloga lehet és reméljük rövid időn belül lesz is, a negyedik, ötödik fejlesztési szakaszok életrehívásának, amivel tovább növelhetjük a magyar halászat nemzetközi hírnevét.

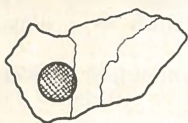
HAZAI LAPSZEMLE

Iszapkotró gép. A békésszentandrási Holt-Körös ágon bemutatták a halászati szakembereknek, a horgászvizek kezelőinek a Körös Vidéki Vízügyi Igazgatóság új, holland gyártmányú úszó kotrógépét. A gép kisebb méretű csatornák, halastavak, halteleltetők, holtágak iszapeltávolítására alkalmas. Egy forgó bontófej segítségével 3 és fél méter mélységből is képes felszívni az iszapot, s ezt egy rászerezelt zagyszivattyúval juttatja a partra. A gép óránként 240 köbméter iszapot képes kiemelni a mederből.

Az ára nagyon hamar megtérül, hiszen a Körösök vidékén sok halastó és horgászvíz vár kotrásra. (Pest Megyei Hírlap)

Halivadék-tenyésztés Tiszavasváriban. Tiszavasvári Vasvári Pál TSz két esztendeje foglalkozik ponty-halivadék tenyésztésével. A közös gazdaságnak mintegy 170 hektárnyi termő földje van Tiszavasvári és Polgár között. A tavalyi lehalászás eredménye 20 vagon ivadék volt. Eből mintegy 12 vagon halivadék került Hortobágyra, a többi 8 vagon pedig folyamatosan küldik az ország különböző halgazdaságainak a megrendelésére. A megtermelt 20 vagon pontyivadékból 18 millió árbevétel számol a termelőszövetkezet. Idén már piacra is termelnek halat, egyelőre mintegy 14 vagonnyit. (Kelet-Magyarország)

Több halászlét chetünk. Örvendetes változás állt be a Tolna megye tavalyi évi halászati eredményeiben — mennyiségi téren. 1982 óta folyamatosan csökkent a megyében

lehalászott hal mennyisége, két évvel ezelőtt érte el a mélypontot, akkor 2116 tonna halat fogtak ki a Tolna megyei halászhalmak. Tavaly ezt sikerült túlszárnyalni mintegy négy százalékkal. Önmagában nem a kismértékű emelkedés az említésre méltó, hanem a negatív tendencia megfordítása. Csökkent az egy kilogramm halhúsról számított takarmányfelhasználás is, mintegy tíz százalékkal.

Tolna megye halászatában meghatározó szerepet játszik a halastavi halászat. Az összes lehalászott mennyiség több mint nyolcvanöt százaléka innen származik. Majdnem ezerháromezer hektár „üzemelő” földje van a megyében, a faj-

lagos halkihozatal pedig körülbelül ezernégyszáz kilogramm hektáronként. (Népújság)

Tölgy Istvánnal, a TEHAG Újhegyi-díjas igazgatójával készített riportot az ágazat helyzetéről a Magyar Mezőgazdaság. Részletek a nyilatkozatból: „A kis halászat kér és követel, ám hangja nem eléggé erős. Ez az ágazat ritkán fért oda eddig a „húsfazékhoz”, ez is megmutatkozik a viszonylag szerényebb eredményességben. Hogy van-e kiút? Hát persze, nagyon is kedvező tapasztalataink vannak a kooperációs kapcsolatok kialakításában. Termőföldjeinket lényegében megháromszoroztuk azzal, hogy eddig részben kevesebb sikerrel tevékenykedő halgazdaságokkal együttműködési szerződést kötöttünk. Mi adjuk a tenyészanyagot, a technológiát, a munkát, és a partnergazdaság teszi hozzá a többi: a takarmányt, a vizet, a végrehajtó szakembereket és a gépi felszerelést — hogy csak a lényegesebb dolgokat soroljam föl. Érdekes, hogy alig egy-két év alatt sikerült ezekben az üzemekben földszámlálni a veszteséget.

Hogy legfőképpen miben bizakodunk? Abban, hogy a halászzal szembeni, nem is egy helyen jól érzékelhető tartózkodás oldódni fog, és megváltozik a kis ágazat — kis figyelem szemlélet. Nem valamiféle felsőbb utasításra, hanem jól felfogott üzemi érdekelttség nyomán, az apró tartalékok kihasználása érdekében.

Pisztrángsügért telepítettek a Desedába. Újabb halfajjal gazdagodott a Deseda élővilága: pisztrángsügért is raktak a vízbe. A Kaposvár melletti tó eddigi halállományában a kárász, a keszeg és a ponty játszotta a főszerepet. (Ez utóbbitól 231 mázsát telepítettek a vízbe.)

A pisztrángsügér (más néven: fekete-sügér) kiváló horgászhal. Egy dologra azonban ügyelni kell: a fekete-sügér — a közönséges sügérrel ellentétben — méretkorlátozással védett halfaj, s csak a 30 centiméternél hosszabb fogható. Egy vagy két év múlva lesz „horogra érett” a most vízbe rakott 2300 darab pisztrángsügér-ivadék. (Somogyi Néplap)

„Környezetvédő cápa” címmel a balatoni angolnatelepítést élesen támadó cikk jelent meg a Figyelőben „Novo” tollából. Bár a cikk enyhén szólva tudománytalan és ironikus, de talán éppen ezért érdekes idézni belőle:

„Baj van az angolnával. Mióta betelepítették a Balatonba — olvassuk —, megeszik mindent, ami mozog. Főleg értékes fogasunkat,

sügérünket, de pusztítja a nádat is —, sokan kikelték már az angolnák ellen. De ők is kikelték, ennek ellenére. Az ikráikból. Az angolnát azért tűrik meg, mert a külkereskedelemnek hasznót hajt. Fogal-

mam sincs, mit hoz az angolna a konyhára (az én konyhámról ugyan be ne hozza senki!), de bizonyos, hogy keveset. Viszont cserébe pusztítja a szerelmeletes tavunk élővilágát. Úgy hiszem, ezzel az angolnával — pestiesen szólva — mi jól befürödünk. Otthont adtunk nekik, és azóta rájöttünk, több belőle a kár, mint a haszon. Meg kéne szabadulni tőlük.”

A „kutatók és termelők” c. sorozatában a Haltenyésztési Kutató Intézet és a Hidasháti A. G. szakembereivel készített interjút a Népszabadság.

A kutatók véleményét dr. Müller Ferenc igazgató így összegezte: „Azt kell mondanom, hogy külföldön ismertebbek, piacképesebbek az eredményeink, mint idehaza. Kiadványokkal, szórólapokkal mindig is gazdagon elláttuk partnereinket. Garantáljuk, hogy kísérleteink eredménye nagyjából is kipróbált. Azok a hal- és kacsafajták, amelyek határainkon túl „állják a vizet”, Magyarországon is életképesek kell hogy legyenek. Most már országos fórumokat is rendezünk a haltenyésztésről. Mindezek ellenére az ország legnagyobb halgazdasága, a hortobágyi, az utóbbi években jó, ha néhány száz hibridanyát vett tőlünk. De hadd mondjam el, hogy a velünk egy megyében élő, dolgozó biharugrai tógazdaság sem aknázza ki igazán a lehetőségeket. Holott érdekében állna ez neki is, nemcsak nekünk.”

Kovács József, az állami gazdaság igazgatója a következőket hangsúlyozta: „Talán ha a kutatók végig itt lennének velünk, és együtt vigyáznánk a kutatás eredményeinek előirásos hasznosítására, többet érnenek el. A HAKI 30 hektáron kipróbált és bevált nagyüzemi módszerei nem biztos, hogy jók a mi 70 hektáros tavainkon, de ezt csak együtt és kinn a tavaknál tudjuk megfelelően bizonyítani! Nem azon kell tehát vitatkoznunk, hogy szükség van-e az együttműködésre!”

Németh László

A Balatoni Halgazdaság élő balatoni keszeget kínál

**FOLYAMATOS SZÁLLÍTÁSSAL,
ŐSZI ÉS TAVASZI KIHELYEZÉSRE,
A HELYSZÍNRE SZÁLLÍTVA.**

**ÁRA, A SZÁLLÍTÁSSAL EGYÜTT:
100 KM-IG KILOGRAMMONKÉNT 35 Ft,
100 KM FELETT KILOGRAMMONKÉNT 38 Ft.**

**MEGRENDELÉSEKET EGY TONNÁN FELÜLI
MENNYISÉGEKRE FOGADNAK EL.**

**A megrendeléseket a következő címre küldjék:
Balatoni Halgazdaság**

Siófok, Horgony u. 1.

Telefon: (84)-13-322

Ügyintéző: Heiling Jenő kerületvezető.

A magyar halvilág szótára

III. rész: O-ZS

O

olajhal *n* = dunai ingola, erdélyi ingola
olasz harcsa *e* = fekete törpeharcsa
olhal *n* = dunai ingola, erdélyi ingola
ón(hal) *n* = pénzes pér
ónkeszeg *n* = jász
ónos jász *e* = jász
orfa *v* = jász
orosz tok *i* = vágó tok
orsófarok *n* = német bucó
olhal *n* = dunai ingola, erdélyi ingola, német bucó

Ö

ökle *n* = szivárványos ökle, küsz
ön *n* = balin
önborjú *n* = balin
önhal *n* = balin, bodorka, paduc
önkeszeg *n* = balin, jász
öny(hal) *nn* = balin
ördög(hal) *n* = botos kölönte
örhal *n* = viza

P

paduc *n* = szilvaorrú keszeg (!)
paduc (Chondrostoma nasus L.)
paduszk(a) *n* = paduc
paluc *n* = paduc
pápakeszeg *n* = bodorka
paptetű *n* = selymes durbincs, széles durbincs, vágó durbincs
parcs *n* = fenékjáró küllő (!), sügér
paris *n* = sügér
pataki galóca *e* = pataki szajbling
pataki ingóla *e* = dunai ingóla

pataki szajbling (Salvelinus fontinalis Mitchill)

pathal *n* = ponty
patic *n* = paduc
patim *n* = paduc
patkószegfejű *n* = botos kölönte
patus *n* = paduc
pecehal *n* = lápi póc
pecekfarkú *n* = német bucó
pehel(y) hal *n* = küsz
pelehal *n* = fürge cselle
peleh hal *n* = küsz
pénzes *n* = pénzes pér

pénzes pér (Thymallus thymallus L.)

pénzespisztráng *n* = pénzes pér
pér ➡ pénzes —
pérhal *n* = pénzes pér
persli (ng) *n* = sügér
peszmetkehal *n* = küsz
petenye *n* = paduc

Petényi-márna (Barbus meridionalis petényi Heck.)

petikehal *n* = szivárványos ökle
pettyes busa (Aristichthys nobilis Rich.)
pettyes kínai ponty *e* = pettyes busa
pettyes ponty *e* = pettyes busa
pettyes széleshomlokú hal *e* = pettyes busa
p...avágó *n* = vágó csík, vágó durbincs
pikó *n* = vágó durbincs
pikó ➡ háromtüskés —
p...afedél *n* = dévérkeszeg
p...afésű *n* = vágó durbincs
p...anyaló *n* = vágó csík
p...arágó *n* = vágó csík
p...areszelő *n* = vágó csík
p...asünger *n* = vágó durbincs
p...avágó *n* = vágó csík
pirka *n* = vörösszárný keszeg
piroska *n* = vörösszárný keszeg
piroskó keszeg *n* = vörösszárný keszeg
pirospettyes pisztráng *n* = sebes pisztráng
pirosszárný kezeg *n* = vörösszárný keszeg
pirosszárný koncér *n* = bodorka, vörösszárný keszeg
pirosszárný ponty *n* = vörösszárný keszeg
pirosszemű *n* = vörösszárný keszeg
pirosszemű kele *e* = vörösszárný keszeg
pisze(hal) *n* = küsz
piszke *n* = küsz
pisztráng *n* = sebes pisztráng
pisztráng ➡ sebes —, szivárványos —
pisztrángsünger (Micropterus salmoides Lacepède)

platyica *n* = dévérkeszeg
platyika *n* = dévérkeszeg
póc *n* = halványfoltú küllő (!)
póc ➡ lápi —
póchal *n* = lápi póc
pocokfarkú *n* = német bucó
podvizhal *n* = paduc
pohé *n* = szivárványos ökle
póling *n* = balin

ponty (Cyprinus carpio L.)

pontykárász *h* = ponty x kárász
pontypaptetű *n* = széles durbincs
porhó *n* = vágó durbincs
potoz(nak) *n* = paduc
potyka *n* = ponty
pozsár *n* = ponty
pozsárharcsa *n* = harcsa
pumarharcsa *n* = harcsa
putri *n* = fürge cselle
pünkösdkeszeg *n* = dévérkeszeg

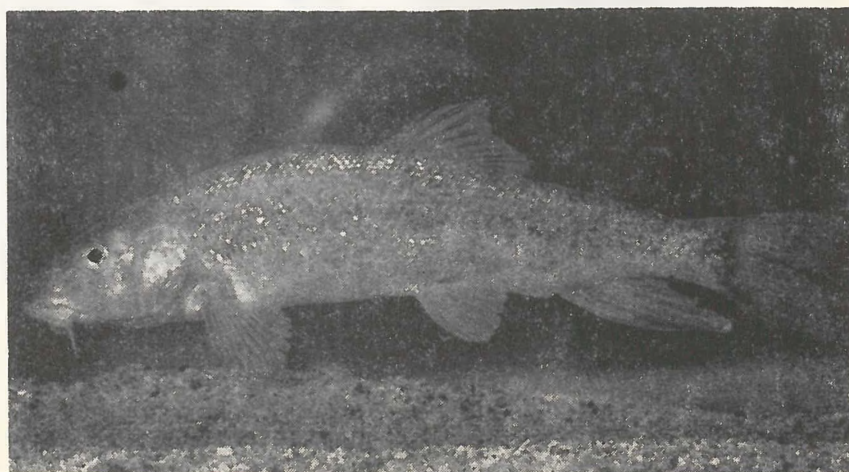
R

ragadozó küsz *n* = balin
ragadozó ön *e* = balin
rappi hóhér *n* = sügér
ráspóhal *n* = német bucó
ra(s)zbóra *e* = kínai razbóra
répahal *n* = német bucó

réti csík (Misgurnus fossilis L.)

réti durbincs *n* = sügér
retke *n* = galóca
ribahal *n* = küsz, lápi póc
rózsahal *n* = márna
rózsamárna *n* = márna
rózsás márna *e* = márna
ruszli *n* = küsz
rügyő *n* = karika keszeg
rügyőke *n* = karika keszeg, küsz

Petényi-márna (Dr. Pénzes B. felvétele)

sajtszopó *n* = vágó durbincs
 sárgaharcsa *n* = harcsa
 sárhal *n* = compó
 sármászó szaka *n* = fenékjáró kül-
 lő
 sároglya *n* = szivárványos ökle
 satyka *n* = fenékjáró küllő

sebes pisztráng (*Salmo trutta m. fario* L.)

selyemhal *n* = selymes durbincs

selymes durbincs (*Gymnocephalus schraetzer* L.)

semlehal *n* = Petényi-márna
 semling *n* = Petényi-márna
 semlyén *n* = Petényi-márna
 serinc *n* = selymes durbincs, vá-
 gó durbincs
 sibrikhal *n* = vágó csík
 sűr *n* = sügér
 síkos angolna *e* = angolna

sima tok (*Acipenser nudiiventris* Lov.)

singer *n* = sügér
 sireg *n* = sőregtok
 snájder *n* = kűsz
 sneci *n* = kűsz
 snöci *n* = kűsz
 sodrófaponty *v* = ponty
 sodronypaduc *n* = paduc
 sőreg *n* = sőregtok

sőregtok (*Acipenser stellatus* Pal.)

srác(hal) *n* = selymes durbincs
 srécer *n* = selymes durbincs
 stenger *n* = paduc
 sudér *n* = sügér
 sugár kardos *n* = garda
 sugárkeceg *n* = sujtásos kűsz

sujtásos kűsz (*Alburnoides bipunctatus* Bloch)

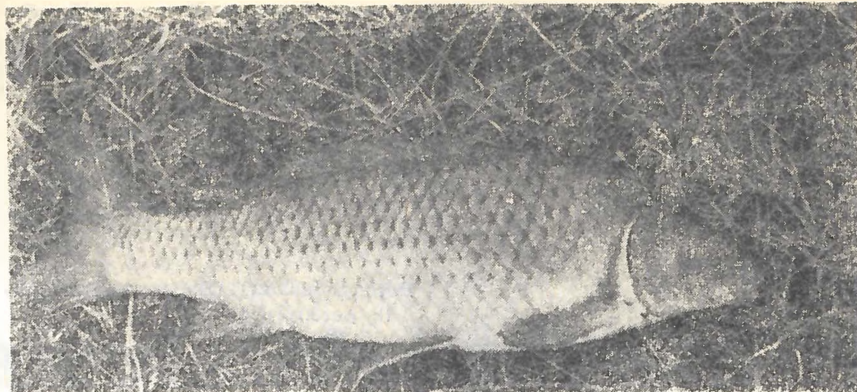
surján *n* = paduc (ivadék)
 süger *n* = sügér

sügér (*Perca fluviatilis* L.)

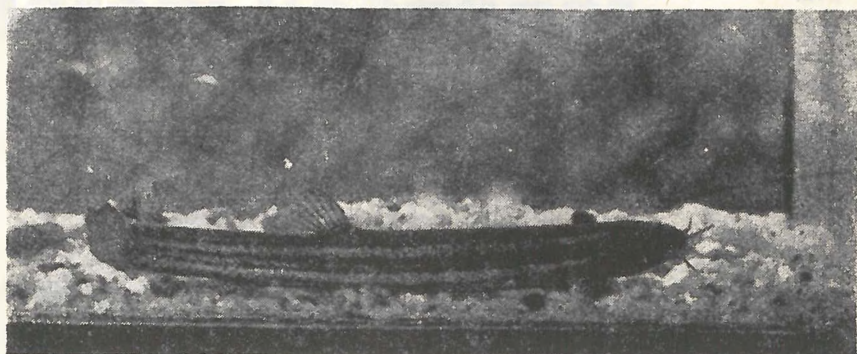
sürge *n* = sügér
 sül *n* = fogassüllő
 süllő *e* = fogassüllő
 sütő *n* = domolykó

Sz

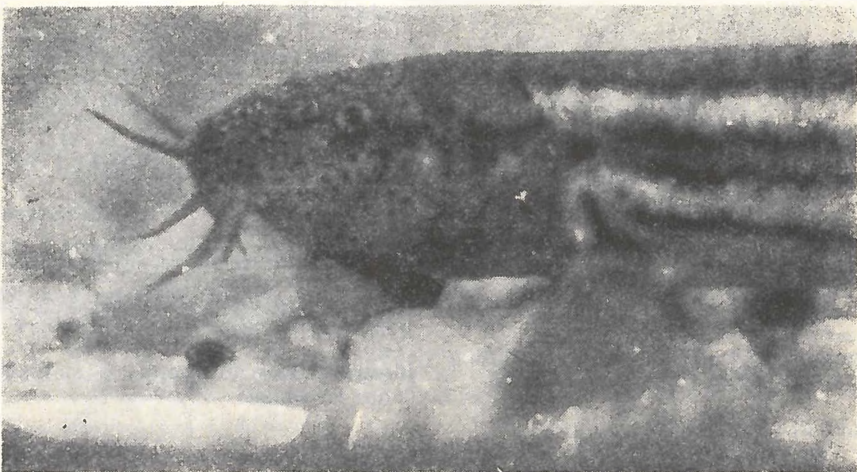
szabó(hal) *n* = garda
 szai(j)bling *n* = pataki szajbling
 szalmán telet *n* = lapos keszeg
 száp *n* = bagolykeszeg, domolykó
 szápakkeszeg *n* = bagolykeszeg
 szápókeszeg *n* = bagolykeszeg
 szárazhal *n* = szilvaorrú keszeg
 széles durbincs (*Gymnocephalus ba-*
loni Holcik et Hensel)
 széles kárász *n* = kárász
 széles keszeg *n* = dévérkeszeg
 szélhajtó *n* = kűsz
 szélhajtó keszeg *n* = dévérkeszeg
 szélhajtó kűsz *e* = kűsz
 szélhal *n* = kűsz
 szélkeszeg *n* = kűsz
 szellő *n* = fogassüllő
 szellőkeszeg *n* = balin, kűsz
 szellőpírka *n* = szilvaorrú keszeg

Ponty a Kiskőrei-víztározóból (Pintér K. felvétele)

Réti csík (Pintér K. felvétele)

Réti csík portré (Pintér K. felvétele)

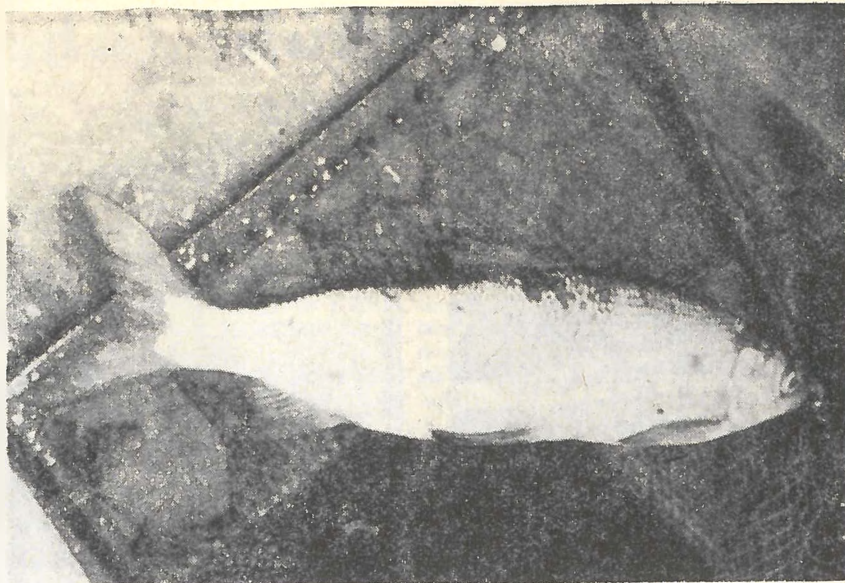
szemes keszeg *n* = szilvaorrú keszeg
 szemling *n* = petényi márna
 Szent György keszeg *n* = dévérke-
 szeg
 Szent György paduc *n* = paduc
 Szent Péter hala *n* = szivárványos
 ökle
 szilvaorrú keszeg (*Vimba vimba* L.)
 szintok *e* = sima tok
 színviza *e* = viza
 szivárványos ökle (*Rhodeus seri-*
ceus amarus Bloch)
 szivárványos pisztráng (*Salmo ga-*
irdneri Rich.)

szívóka *n* = dunai ingola, erdélyi
 ingola
 szolgabíró *n* = sügér
 szőrkeszeg *n* = vörösszárnyú keszeg
 szúnyogevő fogasponty *e* = szú-
 nyogirtó fogasponty

szúnyogirtó fogasponty (*Gambusia*
affinis holbrooki Girard)
 szűkehal *n* = kűsz, vágó tok
 szürke harcsa *e* = harcsa
 szürke paduc *n* = paduc
 szűzhal *n* = leánykancér
 szűzleányhal *n* = leánykancér

T
 taknyos lezsér *n* = vágó durbincs
 taknyos maca *n* = vágó durbincs
 tamáskereszeg *n* = bodorka
 táncos őn *n* = balin
 tányérhal *n* = karika keszeg
tarka géb (Proterorhinus marmoratus Pal.)
 tarka meny(hal) *e* = menyhal
 tarka süllő *n* = kősüllő
 tathal *n* = compó
 tejhal *n* = küsz
 telen *n* = domolykó
 telény *n* = domolykó
 ter(e)gélye *n* = fenékjáró küllő
 tete(l)mes tok *n* = vágó tok
 timalykó *n* = pénzes pér
 tintafosó *n* = paduc
 tintahal *n* = paduc
 tintahas *n* = paduc
 tintáshal *n* = paduc
 tiszai hal *n* = szilvaorrú keszeg
 tok $\rightarrow$ sima —, sőreg —, vágó —
 tolsztolobik *i* = fehér busa, pettyes busa
 tomolyka *n* = pénzes pér
 tomolykó *n* = domolykó
 torzsáskereszeg *n* = balin
 tótkecsge *n* = márna
 tótkeszeg *n* = márna
 tótsüllő *n* = kősüllő
 tökhal *n* = fűrgeselle
 tömpekeszeg *n* = domolykó
 tőponty *v* = ponty
 törbök *n* = fenékjáró küllő
 törő *n* = domolykó
 törpe *n* = törpeharcsa
törpeharcsa (Ictalurus nebulosus Lesneur)
törpe maréna (Coregonus albula L.)
 törzsökhal *n* = menyhal
 tövishal *n* = vágó durbincs
 tükörponty *v* = ponty
 tükrös ponty *v* = ponty
 tuskés hal *n* = vágó durbincs
 tuskés pikó *e* = háromtuskés pikó
 tuskés tok *n* = vágó tok
Ty
 tyiszága *n* = dévérkeszeg
U
 Unger pisztrángja *v* = sebes pisztráng
Ü
 ünhal *n* = küsz
V
 vadászkeszeg *n* = balin
 vadponty *v* = ponty
 vadsüllő *n* = kősüllő
 vágó *n* = vágó csík
vágó csík (Cobitis taenia L.)
vágó durbincs (Gymnocephalus cernuus L.)
 vágó hal *n* = garda, vágó csík
vágó tok (Acipenser güldenstedti Brandt)
 vakcsík *n* = dunai ingola (lárva)
 erdélyi ingola (lárva)
 vándor alóza *e* = dunai nagy hering
 vargahal *n* = compó, vágó durbincs
 varjúhal *n* = compó
 varsinta *n* = selymes durbincs, vágó durbincs
 vasinta *n* = vágó durbincs
 vaskó *n* = selymes durbincs, vágó durbincs
vaskos csabak (Leuciscus souffia agassizi Cuv. et Val.)
 vastaghomlokú hal *e* = fehér busa, pettyes busa
 végsőhal *n* = paduc

Törpe maréna (Pintér K. felvétele)

Vágó csík (Pintér K. felvétele)

Vágó csík portré (Pintér K. felvétele)

vereskeszeg *n* = bodorka, dévérkeszeg, vörösszárnyú keszeg
 veresszárnyú jáász *n* = bodorka
 veresszárnyú keszeg *n* = bodorka, vörösszárnyú keszeg

veresszárnyú koncér *e* = bodorka
 veresszem *n* = vörösszárnyú keszeg
 veresszemű hal *n* = vörösszárnyú keszeg
 vérkeszeg *n* = vörösszárnyú keszeg

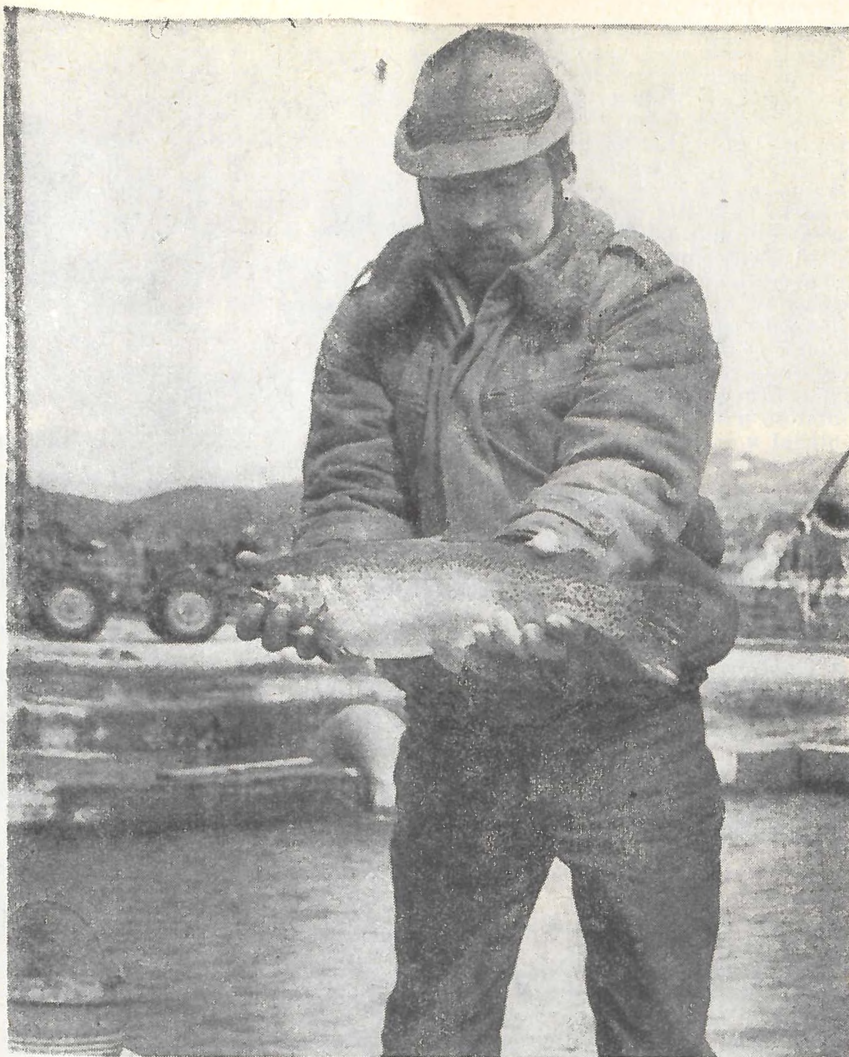

Vicsegék (Gönczy J. felvétele)

vésztajkú paduc e = paduc
 vészhal n = vágó tok
 vezérhal n = balin
 viasztok n = vágó tok
 vicsege h = viza $\times$ kecsege
 villámkeszeg n = balin
viza (*Huso huso* L.)
 vizahal n = viza
 vizatok e = viza
 vízenjáró keszeg n = balin
 vizidarázs n = vágó durbins
 vízipárduc n = sőregtok
vörösszárnú keszeg (*Scardinius erythrophthalmus* L.)
 vörösszárnú koncér e = bodorka
Z
 zöldike v = compó
 zöldponty e = amur
Zs
 zsemlehal n = Petényi-márna
 zsemlénk n = Petényi-márna
 zsemling n = Petényi-márna
 zsidóhal n = márna
 zsömlehal n = Petényi-márna

Pintér Károly

Szivárványos pisztráng anyja az ódörögdi gazdaságból (Pintér K. felvétele)

Az egykori keszthelyi akadémián szerzett oklevelet. Az íregszemcsei uradalomban kezdte pályafutását, ezután Debrecenben szakoktatási intézménynél töltött tanárkodás után, a Gödöllői Agrártudományi Egyetem Állattenyésztési Tanszékére került. 1955-ben Keszthelyre helyezték az újból megnyitott Főiskola Állattenyésztési Tanszékére. Nagy ügybuzgalommal, lelkesedéssel fogott hozzá a régi, innen elkerült szemléltetőanyag összegyűjtéséhez, melyek ma már országos múzeális értékek. Oktatómunkájában igényes, példaadó volt. Különös gonddal ügyel arra, hogy mindig a legkorszerűbb ismeretanyagot nyújtsa. Ki-előadásaival, szívporkázó szellemestűnő előadóként, színes, szemléletes segítségével valósággal lenyűgözte hallgatóságát. Előadásai maradandó élményt jelentettek.

Kutatómunkáját nagy szakmai lelkesedéstől futva végezte. Szakterületén országosan elismert tekintély volt. Munkásságát külföldön is ismerték. A haltenyésztés területén

Dr. Mitterstiller József 1917-1988

az országos irányító szervek többször kikérték véleményét és támaszkodtak rá. A juhtenyésztésben is maradandót alkotott. A MOHOSZ keretében aktívan tevékenykedett a horgászvizek halállományának javításán és a horgászati kultúra fejlesztésén.

Oktató- és kutatómunkája elismerésül a Munka Érdemrend aranyfokozatát, a Veszprém Megyei Emlékérem aranyfokozatát, Kiváló Állattenyésztő és több ízben Kiváló Dolgozó kitüntetést kapott. Gyakorlati kapcsolatait megtartotta az ifjabbaknak tanácsokat nyújtott nyugdíjba menetele után is. Fáradhatatlanul dolgozott az új eredmények kibontakoztatásában.

Tragikus hirtelenséggel bekövetkezett halálával az állattenyésztés tudománya, a lótenyésztés, a halászat és a horgásztársadalom nagy egyéniségét veszítette el. Búcsúznak a volt diákok és kollégák. Nevét és munkásságát a szakma tovább él-teti.

Dr. Szípolá Imre

Rekordok dőltek...

Ha a horgászt megkérdezik zsákmányáról, mindig elégedetlen. Vagy egyáltalán nem volt kapás, vagy a legnagyobb fogott hal sem érte el a méretet, az a bizonyos óriás pedig zsinórját elszakítva távozott, vagy éppen a szákból ugrott ki...

Amikor a tavalyi esztendő mérlegét megvonjuk, ugyancsak vegyes képet kapunk. Sok helyen, ahol egyébként panaszkodtak a horgászok, a naplók összesítése a korábbiaknál több fogásról tanúskodott, de ennek ellenkezője is előfordult. Egy azonban biztos: *négy halfaj esetében dőlt meg az eddigi országos rekord.*

Elsőként a legnépszerűbb horgászhalat említem, ahol az eddigi csúcs kereken 25 kg volt. Most éppen 400 g-mal nagyobb volt az a ponty ma-

tuzsálem, amelyet Győri Tibor, az Észak-magyarországi HE tagja fogott a Mályi tavon. Több mint fél órán át fárasztotta csónakból az óriást, nem is kísérletezett azzal, hogy szájával csónakba emelje, hanem csak beleűsztatta a hálóba és így vontatta a partig. A csodacsali hagyományos főtt kukorica volt. Augusztus 25-én, amikor a halat fogta és felbontotta, 4,70 kg ikrát találtak benne, ami ismét bizonyíték arra, hogy a kavicsbánya-tavakban nemigen ívnak le a pontyok.

A második rekord az óriásharcsákról nevezetes Pécsi-tavon született. Itt Nagy István, a Vegyesüzemi Dolgozók HE tagja 28 510 grammos *amurt* fogott. (A korábbi horgászrekord 28 300 g volt.) A Magyar Horgász szerkesztőségében — ahol a re-

kordokat nyilvántartják — soha nem látott izgalmat okozott az a rekordjelentő lap (és fénykép), ami a 6250 g tömegű *domolykó* fogását igazolta. A hal elejtője Pul József, a Gönyői HE tagja volt, és egyesületének titkára igazolta, hogy valóban domolykó volt a zsákmány és nem amur, mint azt a kissé elmosódott fénykép alapján gyanítani lehetett.

Bár az országos rekordlistán csak „vendégként” szerepel a busa, ebben is megdőlt az eddigi csúcs: immáron 37 kg-os a legnagyobb horgossal fogott példány. (Legalábbis a bejelentettek közül. Miután itt sokszor kívülről akasztott példányokról is szó van, sokan inkább a hallgatást választják.)

T. B.

Halpusztulások 1987.

Az elmúlt évben — a HALÁSZAT 1987/3. számában — beszámoltunk arról, hogy 1986-ban a tartósan aszályos időjárás a halászatra is kelvezőtlenül hatott. Ezt a jelenséget azonban átlagosnál nagyobb halpusztulás nem kísérte.

Az 1987. évi halpusztulásokról már nem mondhatjuk ugyanezt. Úgy az esetszám, mint a megsemmisült halak tekintetében *rekordot* rögzíthetünk. Ezt jól szemlélteti az alábbi táblázat:

Év	Eset-szám	Elpusztult halak mennyisége, tonnában
1983	114	334
1984	104	341
1985	99	282
1986	31	58
1987	223	919

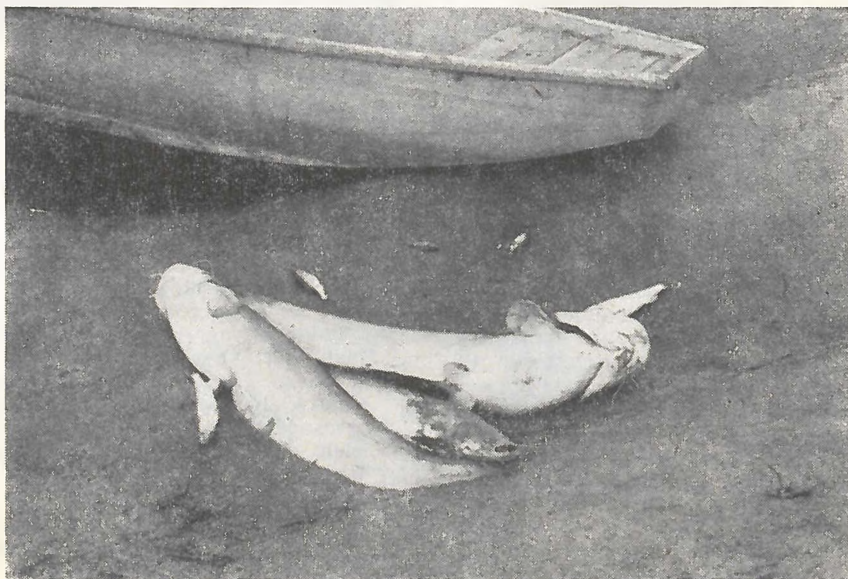
Éveken keresztül jellemző volt a 100 körüli halpusztulási esetszám. A táblázatból kiderül, hogy az utóbbi két év eltért a megszokott átlagtól. Az 1986-os évben alacsony volt az esetszám és az elpusztult hal mennyisége. A következő év rekord halpusztulást okozott. Az 1987. évi halpusztulások esetszáma 223, az elpusztult hal mennyisége 919 tonna volt. A hazai irodalmat

és a vonatkozó statisztikát tekintve a közelmúltban nem találtunk megközelítő nagyságrendű éves halpusztulást. Az emlékezetes téli hónapokat a „Rendkívüli időjárás — rendkívüli halpusztulások” című cikkben (HALÁSZAT 1987/4. szám) feldolgoztuk, értékeltük. Említett

cikkünkben az 1987 első négy hónapjában 46 alkalommal, összesen 418 tonna hal elpusztulását rögzítettük.

Később kiderült — miután a vízügyi szervekkel adategyeztetésre került sor —, hogy a fent említett-nél nagyobb volt a téli halpusztu-

Az anyaharcsák is elpusztultak

lások esetszáma (107), és az elpusztult hal mennyisége megközelítette a 700 tonnát. Így az 1987. évi halpusztulásokat úgy lehet jellemezni, hogy a többéves átlagnál kétszer több volt az esetszám és háromszor nagyobb mennyiségű hal semmisült meg.

A kiváltó okokat tanulmányozva megállapítható, hogy az esetek felének *hidrometeorológiai okai* vannak. A többi kiváltó tényező megoszlása a következő:

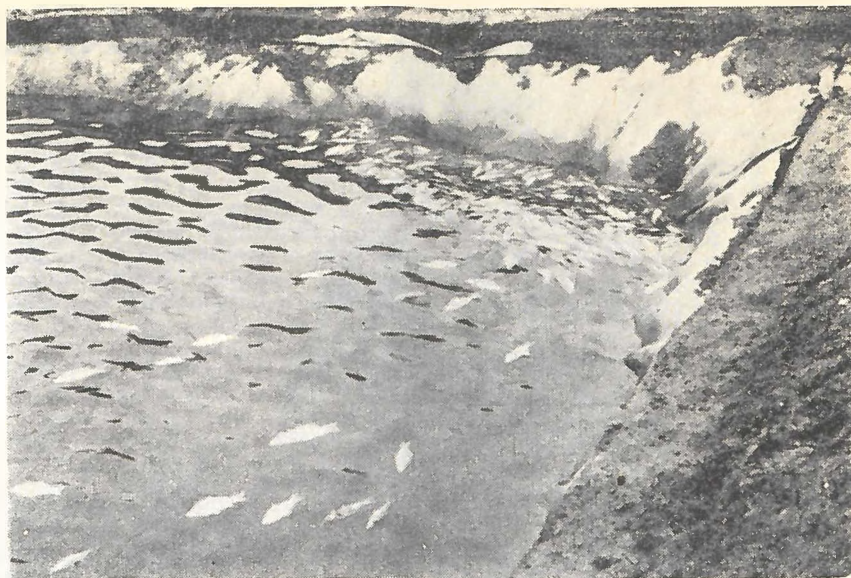
Kiváltó ok	Eset-szám	%
Állategészségügyi probléma	2	1
Ammóniamérgezés	11	5
Oxigénhiány	32	15
Hidrometeorológiai tényezők	113	50
Szervesanyag-rothadás	2	1
Technológiai hiba	5	3
Ismeretlen eredetű	41	17
Ipari eredetű szennyezés	4	2
Biológiai túlproduktum	9	4
Kommunális szennyezés	2	1
Hígr trágya-befolyás	2	1

Az emlékezetes tél, a tartós jégborítás hátrányosan érintette a kis méretű horgásztavakat, a tógazdasági telelőket és azokat a vízterületeket, ahol nem lehetett átfolyást biztosítani. Ezek az esetek kerültek zömmel a hidrometeorológiai kategóriába.

A téli, tömeges halpusztulásoknál jól kimutatható, hogy a *rossz vízminőségű területeken* fokozottabb a halpusztulás. A vastag jégréteg alatt, hosszú ideig, a rossz minőségű vízben még a kisebb igényű halak léte is kockázatos. Ez is bizonyítja a vízminőség elsődlegességét a halnevelésben, a haltartásban. A többi kategóriába tartozó esetek kialakulását gyorsította a *zord időjárás*. A kommunális, ipari és a hígr trágya-szennyezés a szokásos esetszámban és mennyiségben fordul elő. A szomorú rekordot tovább fokozta az „erőműves” eset, amely nagy mennyiségű hal elpusztulását okozta (lásd a HALÁSZAT 1987 5. számát).

Összefoglalva az elmondottakat:

- Az 1987-es télen a lékelés önmagában nem volt eredményes. A lékvágás után a visszafagyás igen rövid idő alatt bekövetkezett. Amennyiben a lékvágás nincs összekapcsolva valamilyen mechanikai vízmozgatással (levegőbefúvás, szivattyúzás, szélkerék), a hatás minimális.
- Mivel a levegőztető, a szellőztető berendezések sokszor hiányoznak, így a kisebb horgásztavakban és az eliszapolódott holtágakban már pár napos jégborítás után, legfeljebb 1–2 mg/l oldott oxigéntartalom mérhető.

Ivadékok tömeges téli pusztulása

A csuka nagyon érzékeny a vízminőségromlásra

(Dobó Zoltán felvételei)

- Az ammóniaszint emelkedése már kis koncentrációban is komoly károsodást okoz. Köztudott, hogy ez mennyire zavarja a halak anyagcseréjét és milyen nagy mértékben csökkenti a növekedést. Az ivadéknál ezek a hatások hatványozódnak. Azt a károsodást, amelyet a hal kénytelen elviselni, soha többé nem hever ki.
- Néhány tanulság:
  - Csak kedvező vízfolyású tavakban, telelőkben tároljunk halakat.
  - A horgászvizek őszi telepítését előzetesen mérlegelni kell.
  - Biztonságos műszaki megoldásokat, elérhető áron kell forgalmazni, amelyek a vizek levegőztetését elősegítik.
  - A halászatilag hasznosított vízterületek vízminőségének helyzetét sürgősen napirendre kell tűzni.

Papp Károlyné dr. —
Dr. Endrédi István

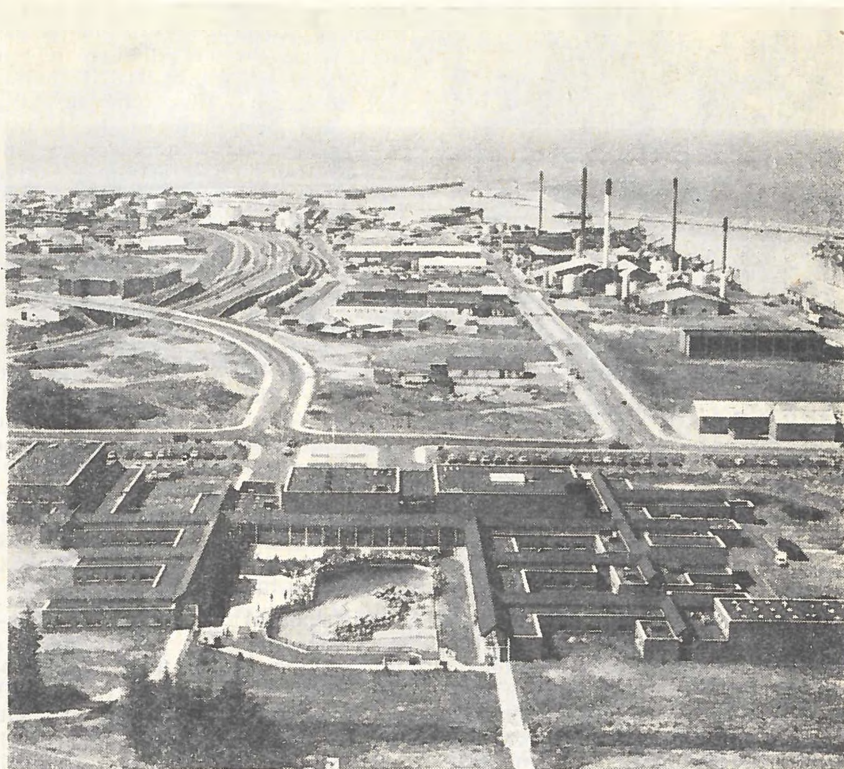
Kicsi nép — sok hallal

A mindössze 43 000 km² területű Dániában alig 5 millió ember él. Ez a törpe skandináv ország régi halászati hagyományokkal rendelkezik. Bizonyítják ezt napjaink statisztikai adatai is, melyek szerint évente és összességében mintegy 1 800 000—2 000 000 tonnányi halat zsákmányolnak — leginkább a tengereken. Ez annyit jelent, hogy minden dán lakosra hozzávetőlegesen 400 kilós „fejadag” jut. Persze nincs az az éhes száj, ami ennyi halat képes volna befogadni, éppen ezért a halzsákmány többsége külföldre — többek között hazánkba is — kerül.

1987 őszén lehetőségem volt arra, hogy rövid időre bepillantsek a dán halászok két korszerű fellegvárába, de mondhatnám úgy is: műhelyébe.

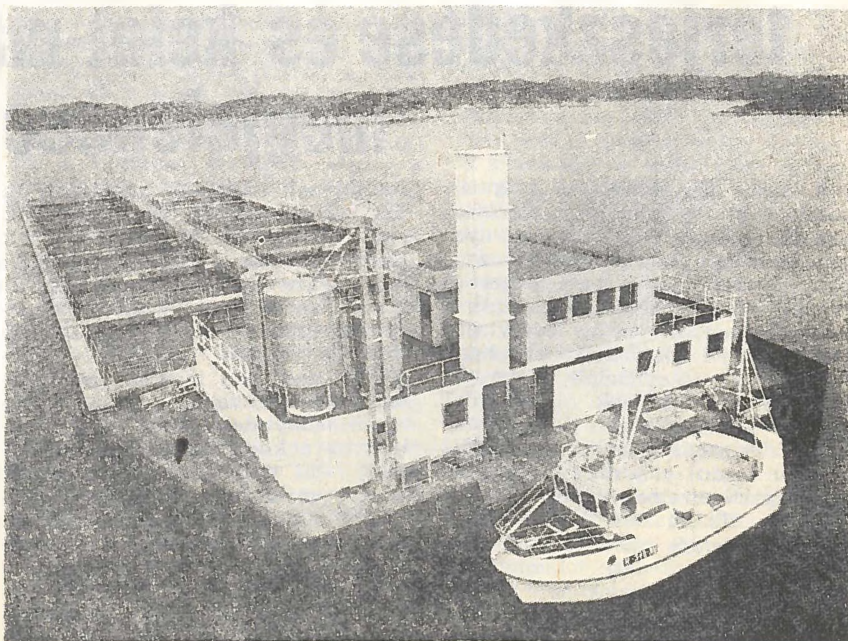
Utam először az ország legészakibb részén lévő, mindössze 7000 lakosú Hirtshals-ba vezetett. Ugyanis 1979-ben itt alapították a híres Nordsocentret-et. A 110 000 m² alapterületű halászati bázison M. Sc. Peter Mortensen igazgató volt a vendéglátóm és részint ő mutatta be az impozáns kombinátot. Mit láthat itt a távolból érkezett érdeklődő? Négy részleget. a) Itt található az Aalborgi Egyetem kihegyezett tanszékei — oktatókkal és hallgatókkal. b) Itt működik a Halászati Technológiai Intézet. c) Itt kapott helyet a Dán Tengeri Halászati Kutatóintézet. d) Végül itt helyezték el a Halászati Minisztérium Technológiai Laboratóriumát. A Nordsocentretben találjuk az Északi-tenger halászatát bemutató múzeumot és az impozáns akváriumot, melyet bárki megtekinthet.

A Nordsocentret-ben található az 1200 m³-es óriás medence — vastag falú ablakokkal ellátva —, ahol eddig több mint 200, különféle méretű, szerkezetű halásháló próbált ki. Az óriási medencében imitálják a nyílt tengeri körülményeket — mesterségesen kellett vízáramlással, mozgatható aljzattal stb. —, így meglehetősen élethűen lehet „vizsgáztatni” a műanyag szálból kötött szerszámokat. A medencébe helyezték és ott húzott mini-hálók (1:10 vagy 1:20 méretűek) mindenkor állapotát videokamerákkal és szabad szemmel is figyelik. A kapott adatokat számítógépbe táplálják és így végzik a kiértékelést. A modellhálókat két főfoglalkozású halász készíti. A levízigált hálókat — a kíváncsok módosításokkal — nagyban is elkészítik, majd azokat a nyílt tengeren is kipróbálják, működésüket víz alatt mozgatott videokamerákkal követik. Többször is módosítottam volt rá

Előtérben a hirtshalsi Nordsocentret, a háttérben a halfeldolgozó üzemek és a halászbárkák kikötője

A „Viking” rendszerű, tengerre telepíthető skandináv akvakultúra. Kiszolgáltatásához két emberre van szükség. Segítségével évente 250 tonna pisztráng, lazac termelhető

Ha kedvez a szerencse, évente 200–220 ezer tonna heringet zsákmányolnak a dánok

ilyen videofilmet megtekinteni, ezek eddigi halászati élményeim legbecsebb emlékei közé tartoznak máris. Ugyanis láthattam a tengeri halak magatartását, versenyűzését, menekülését és végül zsákmányul ejtését... Az így vizsgált haláshálóról minden részletre kiterjedő szakvéleményt készítenek és adnak át a megrendelőnek: ez lehet állami vállalat, szövetkezet vagy éppen magánszemély.

A Nordsocentret-ben eredménye-

sen szaporítják a legkülönbözőbb pisztráng- és lepényhal-fajokat, egyidejűleg gondoskodnak azok felneveléséről is. Akvakultúráikban úgyszólván kizárólag dán tápokkal — ECOLINE (DK—7330 Brande) — etetik a halakat, mely nemcsak olcsó (1 kg mindössze 4,3 dán koronába — kb. 25,— forintnak megfelelő összegbe kerül), hanem teljes értékű is! Az ECOLINE haltápok többsége 47% fehérjét, 20% zsírt, 15% szénhidrátot tartalmaznak — egyéb, más anyagok mellett —, bruttó energiatartalmuk 5,176 Kcal/kg.

A Nordsocentret-ben rendszeresen ellenőrzik a Balti- és Északi-tengerben kifogott halak nehézfém- és radioaktív-tartalmát, szennyezett-ségét.

A Nordsocentret mellett megtekinthetem az 1930-ban alapított *Skagerak Fiskeeksport A/S* halfeldolgozó és -exportáló vállalatot, ahonnan évente mintegy 350 millió dán korona értékű friss és mélyhűtött hering, makrela, tőkehal — hogy csak a legfontosabb fajokat említsük — kerül főleg európai országokba, így a TERIMPEX közvetítésével hazánkba is.

Hirtshalsból vonattal a fővárosba. Koppenhágába, majd onnan a mintegy 30 km-re lévő *Horsholmba* utaztam. Ugyanis ott működik a *Dán Akvakultura Intézet*. Ott *John Stenlewagen* halbiológus volt segítségemre. A „Danish Aquaculture Institute-ban” (= az intézet angol neve) mindenekelett az angolnak recirkulációs rendszerben való életben tartásával és nevelésével foglalkoznak. De ugyanitt

megoldották az étkezési pisztráng intenzív nevelését is — 1 kg élő-súlyt 1,5 kilónyi tápból állítanak elő. Öt éve a délkelet-ázsiai növényevő halfajokkal is foglalkoznak, és tapasztalatot szerint igen nagyra értékelik a magyarok meszterseges halszaporítási eredményeit. Stellenwagen úr megmutatta az intenzív körülmények között nevelt csatorna-harcsáikat és tilápiákat is. De foglalkoznak trópusi rákok, továbbá különféle gilisztafajok nevelésével is. A Danish Aquaculture Institute szakemberei kicsit a jövőbe is tekintenek, hiszen a mezőgazdasági eredetű szennyvizek (ezen belül a tőgazdaságokból elfolyó vizek) hasznosítását is szeretnék megoldani, többek között üvegházi és szántóföldi növénykultúráknál.

Dánia szinte egész területét behálózzák a tengeröblök, lagúnák, fjordok. Ezeken a részeken *kisszerszámokkal* — főleg varsákkal — meglehetősen intenzív halászat folyik. Amellett, hogy sok halat (angolnát, tőkehalat stb.) zsákmányolnak, *gondjuk* is bőven akad. Ugyanis a parti településekből, szántóföldi kultúrákból sok növényi tápanyag szivárog a sekély tengerrészekre, ahol aztán buján szaporodnak a különféle moszatok. A tenger eutrófizálódása — a tengerfenék közelében — igen gyakran nagyfokú oxigénhiányhoz vezet, amelyet nemcsak műszerekkel sikerül kimutatni, hanem az időnkénti szórványos halpusztulások is jelzik, hogy odalent a tengerben nincs minden a legnagyobb rendben.

Dr. P. B.

A tarka géb (*Proterorhinus marmoratus*) terjeszkedése és kelet-magyarországi megjelenése

A tarka géb mindössze 7–8 cm hosszúságot elérő, apró termetű halunk, melyet Pallas leírása nyomán 1811 óta tart számon a zoológia. *Eredetileg* a Fekete-tenger és az Azovi-tenger felsős, úgynevezett brackvizeiben élt, de az édesvizekhez olyan jól alkalmazkodott, hogy legnagyobb populációit már ez utóbbiakban találjuk. Romániai megfigyelések szerint is a Duna-delta édesvizeiben nagyobb gyakorisággal fordul elő, mint a Fekete-tenger parti vizeiben (Gyurkó, 1972). Kiváló alkalmazkodóképességének nyilván jelentős szerepe volt abban a *terjeszkedési folyamatban*, amelynek eredményeként halunk — a Fekete-tengertől Ausztriáig — valamennyi Duna menti ország hal-

faunájának állandó tagjává vált. Hazánkban 1872-ben észlelték először. Neves ichthyológusunk, Kriesch János előbb Óbudán, a mai Római fürdő hőforrásának elfolyó vizében, majd a Hévízi-tó ki-folyásában talált rá e korábban nálunk ismeretlen halfajra. A kifogott példányokat igen alapos tanulmányozásnak vetette alá, s rajtuk olyan *jellegetességeket* talált, amelyek az akkor még *Gobius marmoratus*-ként nyilvántartott tarka géb leírásában nem szerepeltek határozóbélyegként. Észrevette például, hogy a halak első hátúszóját egy kicsiny, vörös színű folt díszíti, s hogy a két hátúszót keskeny hártya köti össze a tövével. E jellegetességek alapján úgy vélte, hogy

az általa talált példányok egy másik, rokon fajt képviselnek, amelyet foltos gébnek, *Gobius rubromaculatus*-nak nevezett el (Kriesch, 1873). Bár a későbbi összehasonlító vizsgálatok kiderítették, hogy a foltos géb tulajdonképpen azonos a tarka gébvel, a gondos tanulmányozás több vonatkozásban is pontosabbá és részletesebbé tette ismereteinket.

A Kriesch János felfedezését követő években Herman Ottó (1887) más budai hőforrások elfolyó vizében is megtalálta a tarka gébet, s megállapította róla, hogy nem csupán a növényekkel dúsan benőtt vizeket, hanem a kövezett partszakaszokat is kedveli. Vutskits György 1902-ben keltezett és 1918-ban meg-

(A szerző felvétele)

jelent faunalistájában (Fauna Regni Hungariae) a Balatont, a Kis-Balatont és a Dunát jelzi újabb lelőhelyként. Lovassy Sándor 1927-ben már azt írja, hogy halunk nemcsak a Duna egész magyarföldi szakaszán ismert, hanem a Balatonban és a belé szakadó vizek mindegyikében gyakori, Hankó Béla pedig már a Fertő-tóból is említi 1931-ben.

Nem tudjuk, hogy a lelőhelyek számának gyarapodásában a tarka géb időközbeni terjeszkedésének vagy a kutatások kiszélesedésének volt-e nagyobb szerepe, de tényként fogadhatjuk el, hogy halunk az ország nyugati felének számos vízében elszaporodott. Ezt igazolják Botta István és munkatársainak az Állattani Közleményekben megjelent újabb keletű adatai (1980, 1984), továbbá eddig még publikálatlan saját észleléseink is: Dunavölgyi-főcsatorna (Dabas), 1981; Szódi-patak, 1984; Gőd, tőzegfejtő, 1984; Szentendrei-Duna, 1986; Marcal (Karakó), 1987.

Érdekes, hogy miközben a Duna mellékén és a Dunántúlon egyre több lelőhelye vált ismertté a tarka gébnek, kelet-magyarországi megjelenése hosszú ideig váratott magára.

Arról sajnos nincsenek adataink, hogy a Tisza jugoszláviai szakaszát mikor hódította meg, de a magyarországi szakaszról 1960-ban jelezték megjelenését. Sterbetz István Szegedtől északra mintegy 15 kilométerre, előbb a Hódmezővásárhely határában fekvő Barci-rét hullámtéri kiöntésében, majd 1961-ben az ennek közelében lévő Saséri-Holt-Tiszában talált rá az első példányokra (Sterbetz, 1963; 1975).

A dél-magyarországi észlelések után hosszú szünet következett, s már-már úgy tűnt, hogy a tarka géb tiszai terjeszkedése megtorpan, amikor váratlanul újabb példányok kerültek elő.

1987. augusztus 25-én faunisztikai

célú adatgyűjtést folytattunk a kis-körei duzzasztó alvívén. Aprószemű hálónkkal elsősorban homoki küllő (*Gobio kessleri*) után kutattunk, ezért főleg a sodrottabb, homokos partszakaszokat halásztuk meg. Homoki küllőt ugyan nem sikerült fognunk, de amikor az alacsony vízállás miatt félig szárazra került kősorkantyúk mögött lévő csendes öblöket is meghúztuk, meglepetéssel tapasztaltuk, hogy egyebek mellett tarka gébek is kerültek hálónkba.

A két sarkantyú mögül kifogott 11 példány becslésünk szerint két korosztályhoz tartozott. Az egynyarasok testhossza 2,5–3 cm volt, a kétnyarasoké 4–5 cm. A különböző korosztályok együttes előfordulása és a fogott példányok száma arra enged következtetni, hogy a folyószakaszon élő populáció már rendszeresen szaporodik és létszáma is jelentős.

Tekintettel arra, hogy halainkat közvetlenül a duzzasztó alatt fogtuk, felmerült a kérdés, hogy vajon eljutottak-e már fajtársaik a duzzasztó fölé, s ha igen, meddig hatoltak fel a folyón. Több alkalommal is próbálkoztunk felkutatásukkal a víztározó területén, sőt az e fölötti folyószakaszon is egészen Tiszalökiig, de mindannyiszor eredménytelenül. Végül azonban mégis sikerrel zárult a kitartó keresés. Tiszafüreden 1987. november 15-én a Tiszafüredi-főcsatorna csendesítő műtárgyában sikerült rátalálni egy újabb példányra, ami azt bizonyítja, hogy a tarka géb már a Kis-körei-tározó halfaunájának is tagja.

Ha tehát nem is látványos gyorsasággal, de továbbra is terjeszkedik a tarka géb. Az kétségtelen, hogy fölhatolása a Tiszán lassabb volt, mint a Dunán, ez azonban nem jelent föltétlenül kisebb terjeszkedési sebességet. Elképzelhető ugyanis, hogy a Tisza eltérő fizikai és kémiai adottságú vizébe már eleve sokkal később nyomult be: csu-

pán akkor, amikor az érintett Duna-szakasz megnövekedett állománysűrűsége ezt kikényszerítette. Úgy tűnik, hogy a tiszai terjedésben mutatkozó megtorpanás csupán látszólagos volt, hiszen az újabb lelőhelyek több mint 200 kilométeres út megtételét bizonyítják 1960-tól napjainkig. Ám ha ekkora távolságot képes volt észrevétlenül megtenni, nem lehetetlen hogy már a Körös vízében is ott él a tarka géb. Persze az sem kizárt — hasonlóan a Tiszán tapasztaltakhoz —, hogy a Körös meghódítására is majd csak nagyobb késéssel kerül sor. Mindenesetre, ha többet akarunk tudni a tarka géb terjeszkedéséről befolyásoló tényezőkről, a vizsgálódások legmegfelelőbb helyszínéül most a Körös, illetve a torkolatánál lévő Tisza-szakasz kínálkozik.

A tarka géb nyugati és északi irányú terjeszkedése nem egyedülálló jelenség, több hasonló példa is akad a pontusi és balkáni fajok körében. Ilyen módon került faunánkba a folyami géb (*Neogobius fluviatilis*), amelynek balatoni elszaporodására 1970-ben figyelt fel Bíró Péter, s feltehetőleg így jutott el vizeinkbe a törpe csík (*Cobitis aurata*), a homoki küllő (*Gobio kessleri*) és a halványfoltú küllő (*Gobio albipinnatus*). Meg kell azonban mondanunk, hogy e fajoknak nem csak terjeszkedési útvonalait, de még hazai előfordulásait sem ismerjük kellőképpen, s ez híven tükrözi halfaunánk kutatásának megoldatlan helyzetét.

A tarka gébnek közvetlen gazdasági jelentősége nincs — legfőkébb mint ragadozóink tápláléka jöhet számításba —, de védett halunk, melynek eszméi értéke példányonként 500 Ft. Terjedésének nyomon követése egyben azt is jelenti, hogy számon tartjuk egyik természeti értékünket.

Dr. Harka Ákos

FROM THE CONTENTS

Difficulties and achievements in 1987 (<i>L. Dobrai</i>).....	65
30 years of corporate system of fisheries cooperatives (<i>L. Sallai</i>)....	68
Eel export from Lake Balaton to West Europe (<i>L. Pósvai</i>).....	72
International conference on fish pathology held in Norway (<i>Zs. Jeney</i>)	75
Anglers' results in 1987 (<i>B. Tahy</i>)	80
Dictionary of Hungarian fish names. Part III.: O—Zs (<i>K. Pintér</i>)...	87

INHALT

Das Jahr 1987 war schwer, aber erfolgreich (<i>L. Dobrai</i>).....	65
Die Interessenvertretung der FPG-en ist 30 jährig (<i>L. Sallai</i>).....	68
Aal aus dem See Balaton ist eine beliebte Ware in West Europa (<i>L. Pósvai</i>)	72
Internationale Konferenz für Fischpathologie in Norwegen (<i>Zs. Jeney</i>)	75
Was für ein Jahr war von den Anglern in 1987 abgeschlossen ³ (<i>B. Tahy</i>)	80
Wörterbuch der ungarischen Fischnamen. Teil III.: O—Zs (<i>K. Pintér</i>)	87

A SZERKESZTŐBIZOTTSÁG

Felelős szerkesztő:
DOBRAI LAJOS DR.

A szerkesztőbizottság elnöke:
NAGY LÁSZLÓ DR.

Tagok:
BALOGH JÓZSEF
ELEK LÁSZLÓ
GÖNCZY JÁNOS
HARCSÁR ISTVÁN DR.
HORVÁTH LÁSZLÓ DR.
OLÁH JÁNOS DR.
PÉKH GYULA
PINTÉR KÁROLY
SZAKOLCZAI JÓZSEF DR.
TAHY BÉLA DR.
TÁRNAI ISTVÁN

HALÁSZAT

Szerkesztőség: Budapest V.,
Kossuth L. tér 11. 1055
Telefon: 119-870

Kiadja: Hírlapkiadó Vállalat
Budapest VIII., Blaha Lujza tér 3.

Postai irányítószám: 1959
Felelős kiadó:
Vágner Ferenc, a Hírlapkiadó Vállalat
vezérigazgatója

Terjeszti a Magyar Posta. Előfizethető
bármely hírlapkézbesítő postahivatalnál,
a Posta hírlapüzleteiben és a Hírlapelő-
fizetési és Lapellátási Irodánál (HELIR),
Budapest XIII., Lehel u. 10/A. 1900
közvetlenül, vagy postautalványon, va-
lamint átutalással a HELIR 215-96 162
pénzforgalmi jelzőszámra. Előfizetési díj
egy évre 108,— Ft. Megjelenik évente
hat-szer.

88 604 — Révai Nyomda
Egri Gyáregység

Felelős vezető: Horváth Józsefné dr.

HU ISSN 0133-1922

Index: 25 372

CÍMLAPUNKON: Angolna — Nyugat-Európába
(Pósvai Lajos írása a 72. oldalon)

A BORÍTÓ HÁTSÓ OLDALÁN: Kísérleti ket-
reces telep Norvégiában
(Jeney Zsigmond cikke a 75. oldalon)

LAPUNK KÖVETKEZŐ SZÁMÁNAK TARTALMÁBÓL

- A magyar halászat nemzetközi szerepéről és jövőjéről
- A Palotási Állami Gazdaság halászata
- Halakereső műszerek
- A vízminőségről
- Hordozható keltető
- Nemzetközi és hazai lapszemle

Csernus Lajos: HALAK

1987. április 4-én avatták fel a Ceglédi Galériát a város és környéke művészeinek alkotásaiból rendezett közös tárlaton. Itt tizenhárom festő-, grafikus- és fotóművész szerepelt, közöttük Csernus Lajos a „Halak” című olajfestményével. Drámat jelöl a festő : nincs többé víz, elfogyott a halak levegője, élettelenül tátognak, létük immár csupán hús. Szolgálat az embernek. Ezt a hangtalan konfliktust idézi a kép: ami végzetes a hálnak, öröm az embernek.

Losonci Miklós

